26 ARALIK 1979 ÇARŞAMBA 750 KURUŞ

Halkın Gazetesi
Demokrat

Demirel ve Faşizm

Muzaffer Erdost'un yazısı ikinci sayfada

maraş unutulamaz!

"BİR VAHŞET VE BİR UYARI"

alınacak dersleriyle maraş 78'i gündeme getiren yazı dizisi... Sayfa. 8

iran/da neler oluyor

4. sayfada

mayınlar çiçek açmaz

FİKRET OTYAM/ın röportajı 6. sayfada

emekçi çocuklarımız

dünya çocuk yılında unutulanlar,
üretimde kullanılan küçük "köle"ler
çocukluğunu yaşamaya hakkı olmayanlar...

DURSUN AKÇAM/ın

inceleme/ röportajı 3. sayfada

K.Maraş katliamını protesto eden binlerce kişi gözaltında

Ankara'daki protesto eylemleri sırasında gözaltına alınanlar Ankara Merkez Komutanlığı helikopter pisti ve talim alanında toplatıldılar. Gözaltına alınanların sayısının 3000 dolayında olduğu bildirildi.

Ankara Merkez Komutanlığı helikopter pisti ve talim alanında gruplar halinde toplatılan ve çoğunluğu öğrenci olan kişiler, daha sonra ifadeleri alınmak üzere Sıkıyönetim Komutanlığına götürüldüler.

Tutuklamalar sürdürülüyor

● Gözaltına alınanların sorgusu devam ederken dün de çeşitli illerde çok sayıda kişinin polis ve sıkıyönetimce gözaltına alındığı öğrenildi.

● Maraş katliamını protesto gösterilerinin kitlesel eylemlere dönüşmesi hükümeti şaşkınlığa düşürdü

● TÖB-DER Genel Merkezinin kapatılmasından Ankara Valiliğinin haberi olmadığı anlaşıldı

HABER MERKEZİ

Yurt çapında uygulanan "Kahramanmaraş katliamını protesto" gösterilerinin sıkıyönetim ve idari makamlar tarafından yasadışı olarak ilan edilmesinden sonra gözaltına alma ve tutuklama işlemlerinin yoğun biçimde sürdüğü öğrenildi.

Ankara'da, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü ve AİTİA Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu öğretim üyelerinden Dr.Gencey Seylan da "arabasına iki öğrenciyi aldığı" iddiasıyla gözaltına alındı. Bir sıkıyönetim yetkilisi Ankara'da şu ana kadar gözaltına alınanların kesin sayısının kendileri tarafından da bilinmediğini söyleyerek bu sayının 3 bin civarında olduğunun sanıldığını belirtti.

Dün de olaylarla ilgili olarak Ankara'da 12, İzmir'de 8, Konya'da 58, Eskişehir'de de 37 kişi gözaltına alnıdı. Öte yandan direnişe katıldıkları iddiasıyla Adana'da 147, Samsun'da 123 öğretmen hakkında soruşturma açıldığı bildirildi.

■ MARAŞ KATLİAMINI PROTESTO EYLEMLERİ 4 ve 5. SAYFALARDA.

Yıldırım Beyazıt Lisesi'nde güvenlik görevlileri ile öğrenciler arasında çatışma çıktığı duyulunca okulun çevresi öğrenci velileri ile doldu. Güvenlik görevlileri öğrencileri okuldan çıkarmak isterken, zaman zaman da veliler ile tartışmaya girdiler. (FOTOĞRAF: Mehmet GENC)

Çıkarken...

Önemli günlerin içinden geçmekteyiz. "Türkiye tarihinin en büyük bunalımı"' yaşanmaktadır. Bu bunalım, toplumun tüm alanlarını sarmıştır. Ekonomik-sosyal sorunlar, en yaygın boyutlarıyla kitlelerin yaşamına girmiştir. Geleneksel değer yargıları alt-üst olmuştur, olmaktadır. İyi ile kötü, doğru ile yanlış, eski ile yeni, geçmiş ile gelecek birarada ve birbirleriyle mücadele içinde bulunuyor. Bu yapıdan kaynaklanan siyasi kutuplaşmalar en üst düzeye ulaşmıştır.

Kabul etmek gerekir ki, yaşanmakta olan bunca önemli olaylar topluma gerçek yönleriyle değil, tek yanlı ve güdümlü olarak yansıtılmaktadır. Karanlığın sürüp gitmesini isteyen çıkar çevreleri, özellikle günlük basını bu tek yanlılığın "Prangası" olarak kullanmaya çalışmaktadırlar. O nedenle iyiye, güzele, yeniye, doğruya, kısacası Türkiye toplumunun aydınlık geleceğine dönük her şey tek yanlılığın karanlığında boğulmak istenmektedir.

Böyle bir ortamda tüm gerçek demokratlara büyük görevler düştüğüne inananlar, sınırlı olanaklarını birleştirerek "Halkın Gazetesi DEMOKRAT" adlı bir günlük gazete çıkarmaya, basına egemen kılınmak istenen tek yanlılığın zincirlerini kırmak için mücadele etmeye karar vermişlerdir. "DEMOKRAT" Türkiye'nin bugünkü ortamında kitlelerin sesi, gözü, kulağı olmayı görev bilmektedir. Eskimiş, çürümüş değerlerden kurulu bir bağnazlığın ve tek yanlılığın egemen kılındığı bir toplumda, sağlıklı değerlerin gelişmesi olanaklı değildir. Bu kokuşmuş değerler üstünde yükselen ve yaşanan olayları tümüyle açıklamaktan uzak, "Sağ-sol çatışması" gibi safsataları kesinlikle aşmak gereklidir.

DEMOKRAT", halka ait olan ne varsa, halkın aydınlık geleceğine, iyiye, güzele, doğruya, kardeşliğe, özgürlüğe ait ne varsa her şeye sahip çıkan ve olayları halkın çıkarları doğrultusunda tüm gerçek yönleriyle yansıtmaya büyük özen gösteren bir kitle gazetesi olacaktır.

Kuşkusuz, eşitsizliğin, haksızlığın sürüp gitmesinden yana olanlar ve halkımızı ortaçağın karanlığında tutmak isteyenler"DEMOKRAT" tan rahatsız olacaklardır. Ve belki de susturmak isteyenler çıkacaktır.

İşte bu yüzden tüm ilerici, yurtsever aydınları' gerçek demokratları, kendilerini halkın çıkarlarına da adayanları "DEMOKRAT"'ta gerçek bir imeceye çağırıyoruz.

Tüm işçileri, köylüleri, memurları, öğretmenleri, teknik elemanları ve halkımızın geleceğini temsil eden gençleri kendi gazetelerine sahip çıkmaya, onun noksanlarını tamamlamaya, yanlışlarını düzeltmeye, güçlükleri yenmede destek olmaya çağırıyoruz.

Demokrat

DİSK: Gösterilen tepkiler yapılması gerekeni gösterdi

HABER MERKEZİ

TÖB—DER'in kapatılması, Kahramanmaraş katliamının birinci yıldönümünde yapılan protesto gösterilerinde çok sayıda öğrenci, öğretmen ve emekçinin gözaltına alınması üzerine, olağanüstü olarak toplanmaya karar veren DİSK Yürütme Kurulu, toplantı öncesi yaptığı açıklamada, "Kahramanmaraş katliamının birinci yılında toplumun çeşitli kesimlerinden yükselen ve bu insanlık dışı olayı protesto etmeye yönelik tepkiler,yapılması gerekeni gösterdi" dendi.

(Devamı 7. Sayfada)

Ecevit: TRT'de fiili sansüre son verilmeli

(ANKARA BÜROSU)

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit Kahramanmaraş olaylarının yıldönümü nedeniyle dün bir demeç verdi ve "gençlerimizden, çocuklarımızdan büyük çoğunluğunun iradelerini aşan baskılarla bu eylemlere sürüklendiği bellidir" dedi. Ecevit "Kahramanmaraş olayları Türk adaletince ele alınmıştır. Demokratik hukuk devletinde adaletin dışında hesap sorma usulüne yer yoktur" şeklinde konuştu.

(Devamı 7. Sayfada)

ZORUNLU BİR AÇIKLAMA

Neden 750 kuruş

Gerçek bir halk gazetesi olmayı amaçlayan DEMOKRAT, bugün tüm yurda yayılıyor.

Bugünkü koşullarda ve üstelik küçük birikimlere dayanarak günlük bir gazete çıkarmanın zorlukları ortadadır. Büyük sermaye ve olanaklarla çıkan tüm gazetelerin yaşadığımız ağır bunalımdan etkilendiği bir ülkede DEMOKRAT'ı daha büyük zorluklar bekle-

(Devamı 7. Sayfada)

Tunceli savcısı, MHP yöneticisi öldürüldü

HABER MERKEZİ

MHP Çankaya İlçe Başkanı ve Belediye Meclis üyesi Hamza Üzgören ile Tunceli savcısı Mustafa Gül dün sabah kimliği belirlenemeyen kişilerce öldürüldüler.

(Devamı 7. Sayfada)

İLK GÜN KARİKATÜRÜ

AKLA KARA

EMİL GALİP SANDALCI

ZAMANIDIR

Alışılagelmiştir. Genellikle ilk yazıda okuyucuya "Niçin çıkıyoruz?""Neden bu gazetede yazıyoruz?" "Neyin karşısında ve neyin yanındayız?" "Ne yapacak ve ne yapmayacağız?" türünden "merhaba" ile karışık bir açıklama yapılır. Böylesinin kimi iddialıdır, kimi alçakgönüllü. Kimi de "cek-cak"lı. İçtenliksiz.

Ya bizimkisi? Az çok bunlardan biri elbet. Varın yakıştırın:

Kuşkusuz içinde yaşadığımız şu kokuşmuş, kanlı, haksız ve eşitsiz rezil ortamda faşizme, emperyalizme, şovenizme vb. karşı olacağımızı açıklamak doğaldır.

Eğer asfalt yol üzerine kapaklanmış cesedi gazete kağıtları ile örtülü profesör dostumuzun öpülesi ak saçlı cansız başını TV ekranlarında seyrederseniz ve de cenazesinde —katili imişçesine— dipçiklenirseniz, ya da eşinizin, oğlunuzun, kardeşinizin, babanızın kanlı et parçalarını duvarlardan kazırsanız, gözü gitmiş, kolu bacağı kopmuş, delik deşik edilmiş, felç olmuş, tabanları patlatılmış, elektrikle delirtilmiş, ardına cop sokulmuş insanları tanır, bilirseniz... elbette faşizmin yanında değilsiniz..

Eğer insansanız, Hitlerleri, Himler'leri kıskandıracak Kahramanmaraş kıyımının yapıldığı bu ülkede, şovenizmin karşısına dikileceksiniz.

Ve eğer alçakçasına ya da köpekçesine gönüllü sağır, dilsiz ve kör davranmayı yeğlememişseniz ya da hödük doğmamışsanız "İstanbul'da kanlı 1 Mayıs 1977'yi kimler düzenledi? Yeşilköy Hava Limanı ve Sirkeci Tren İstasyonundaki bombaları kimler patlattı? Malatya Belediye Başkanı Hamido'yu kimler havaya uçurdu?" gibi sorulara -"Sağda ve soldaki anarşi kaynakları" sakızını çiğnemenin ötesinde- yanıt ararsınız. Hangi güç ve örgütlerin, ne tür dış ve iç ilişkiler içinde, nasıl bir oyun tezgâhladıklarını bilmek, öğrenmek istersiniz. İsteyince de emperyalizme rahmet okumazsınız.

Hoş, öyle uzun boylu "karşısında-yanında olduklarımız" listeleri çıkartmaya da pek gerek yok kanımızca. Olup bitenler karşısında gerçeği aramağa ve yansıtmağa soyunmak yeter. Böylece, nelerin desteklenip nelerin yerileceği, kaba çizgileri ile çırılçıplak çıkar ortaya.

Ancak, gerçek pahalı ve belâlıdır ülkemizde.

Üstelik, çoğu kez peçeli ve çarşaflıdır.

Hem de, birbirinden kıskanç, 7 kocalıdır.

Güdük demokrasimizde, iğdiş edilmiş hak ve özgürlüklerimizi gereğince kullanabilseydik, gerçeğin yolu bunca kanlı bıçaklı, zindanlı, işkenceli ve ölümlü olmazdı

Yetmezmiş gibi, bugünlerde yeni iktidarın bilinen başı, olağanüstü haller yasa tasarıları ile-lastik eldivenli usta bir veteriner çalımında-özgürlük atının zaten buruk hayalarını daha da sıkmaya girişince?..

Azınlık iktidarının başına göre; terör yangını, yeni boyutlar kazanarak, bir "milli mesele" haline gelmiştir. Kendileri azimli ve kararlıdırlar. Ancak, ateşi söndürme çabalarına elbirliği ile destek olunmalıdır. Son beceriksiz iktidar deneyinden sonra, bir de iç çekişmelerin batağına saplanan, Ana Muhalefet Partisi CHP'nin yarattığı "alternatifsizlik"-te, dolu dizgin giden anarşi durdurulamazsa, çoğulcu demokrasimizin varlığı tehlikeye girecektir. Sözün kısası; yasaların ağırlaştırılması, sıkıyönetimin güçlendirilmesinde hepbirlikte iktidara yeşil ışık yakılmalıdır.

Bu arada şunu da belirtelim ki, kamuoyunda böylesine bir duaya ilk elde "amin" diyeceklerin sayısı-kaç yıldır, durmak bir yana, giderek artan kanlı olaylar, cinayetler, kıyımların yarattığı bezginlik karşısında— şimdiden yeterince kabarıktır.

Ama düşünelim:

Yeşil ışık yandığında ve DGM'ler kurulduğunda, vatandaşın evine polis izni gerekmeksizin girebildiğinde, gözaltı süresi 30 güne çıkartıldığında, 141-142'nin varlığında, bugüne kadarki uygulamaların ışığında... çoğunlukla kimler gidecektir DGM'lere? Kimlerin evi basılacaktır? Kimler

(Devamı 7. Sayfada)

MÜCADELE GÜNLÜĞÜ

26 ARALIK

1966-HALK OZANINA BASKI

Halk ozanları 1970'lerde bizde en çok baskı gören sanatçı kesimi olmuştur.

Hatay gecesinde okuduğu şiirlere "komünizm propagandası" yaptığı iddiasıyla mahkemeye verilen Aşık İhsani dün Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesinde yargılandı ve suçlanan şiirler mahkemede okundu. Bu davada Aşık İhsani'nin şiirlerinden dolayı 7,5 yıl hapsi istenmektedir. İhsani hakkında aynı yıl içinde, cezaları toplamı 30 yılı bulan dört dava daha açılmıştır.

1967 - REKTÖRLÜK İŞGALİ

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji asistanlarından Oya Sencer'in doktora tezi jüri tarafından kabul edilmeyince öğrenciler rektörlük binasını işgal ettiler. Bunun üzerine üniversite yönetimi üniversiteyi süresiz kapattı. Ertesi gün eyleme katılan öğrencilerden Kemal Bingöllü, Bozkurt Nuhoğlu, Öcal Okay, Nazif Kürkçügil ve Mehmet Başpınar tutuklandılar. Haklarında gıyabi tutuklama kararı olan Deniz Gezmiş ve Celal Doğan polisçe aranmaya başladılar

1969— KTÜ'DE BOYKOT

Üniversite ve özel okullardaki boykotlar yurt düzeyinde yayılıyor. Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi öğrencileri de üniversitenin bir an önce özerkliğe kavuşması için boykota başladılar.

1970 "UMUT"FİLMİ SEYREDİLEBİLECEK

Sinema oyuncusu ve yönetmen Yılmaz Güney'in sansür tarafından yasaklanan "Umut" filmi hakkındaki yasaklama kararı Danıştay tarafından durduruldu.

1972-TÖS YÖNETİCİLERİNE CEZA BİÇİLİYOR

12 Mart öncesinde Türkiye'deki devrimci mücadele içinde önemli bir yeri olan TÖS ve yöneticilerine 12 Mart açık faşizminin ilk günlerinden itibaren yoğun baskılar uygulanmaya başlamış ve böylece egemen sınıflar devrimci-demokratik öğretmen hareketini boğmak istemişlerdir.

TÖS'ü yasadışı bir örgüt haline getirip sevk ve idare etme" suçlamasıyla Ankara 2. Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılanan TÖS yöneticileri hakkında mahkeme heyeti karar verdi. TÖS Genel Başkanı Fakir Baykut, Genel Sekreter Osman Akol, Genel Başkan Yardımcıları Dursun Akçam, Veli Kasımoğlu ve dört arkadaşı sekiz yıl on ay 20 gün hapse mahkûm edildiler. Ayrıca diğer TÖS sanıklarından 51'ine 10 ayla 10 yıl 8 ay arasında değişen hapis cezaları verildi.

1975— Seydişehir'de faşist terör kol geziyor

Konya'nın Seydişehir ilçesindeki alüminyum tesislerinde on gündür süren faşist terör giderek arttı, ve son olarak bugün sabah erken saatlerde de Özgür "Alüminyum İş Sendikası üyesi 1000 kadar işçi 150 komando ve Türk-İş'e bağlı Türk Metal -İş üyesinin saldırısına uğradı. Çıkan çatışma sonunda saldırganlardan Türk Metal-İş üyesi Hasan Karlıoğlu öldü. 7 işçi yaralandı. Gece şehirde terör estiren faşistler, CHP, TİP, TSİP ve Özgür Alüminyum—İş binalarını tahrip ettiler. Özgür Alüminyum—İş Genel Başkanı Vural Yıldırımoğlu ise olaylara ilişkin verdiği demeçte, Alüminyum tesislerinde çıkan olayların sorumlusunun ve düzenleyicisinin MHP Başkanı Türkeş" olduğunu söyleyerek, Türkeş'in birkaç ay önce Seydişehir'de bozkurtlara hitaben yaptığı konuşmada "Bozkurtlarım size emrediyorum. Burada Özgür Alüminyum—İş ve DİSK'e bağlı sendika istemiyorum" biçiminde konuştuğunu belirtti. DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler ise basına verdiği açıklamada "Bu kanlı saldırılar büyük sermayenin ve iktidarın daha açık ve dolaysız zulüm rejimi için tezgâhladığı oyunun bir parçasıdır" dedi.

Faşizm, öğrenim kurumlarından devlet dairelerine, işyerlerine mahallelere doğru yayılıyordu. Devlet işletmeleri faşizmin ilk saldırıya geçtiği işyerleriydi. Bir yıl sonra İçişleri Bakanlığının bütçesi tartışılırken komisyonda konuşan CHP Adana milletvekili Osman Çıtırık bu gelişimi şöyle değerlendiriyordu:

"Demirel hükümetinin kurulmasından sonra, faşizmin yukardan aşağı doğru kurumlaşması yoluna gidilmiştir. Faşizm ilk önce Üniversitelerde ve bunlara bağlı yurtlarda kurumlaşmış, öğrenim özgürlüğü, can güvenliği bu nedenle kalmamıştır. Bu kadar kısa bir zamanda öğrenim kurumlarında faşizmin kurumlaşmasını geniş ölçüde tamamlaması, ancak devlet terörü suretiyle mümkün olur. Şimdi kurumlaşma sırası işyerlerine ve sendikalara kaydırılmıştır. Seydişehir, İstanbul, Bursa ve İzmir'de çok sayıda işçinin bulunduğu işyerlerinde, işçiler önce sendika değiştirmeye zorlanmakta, bunda başarıya ulaşmadıkları takdirde, artık işçinin hayatı tehdit edilmekte, işçinin güvenliği ve can emniyeti ortadan kaldırılmaktadır. Yasadışı- olan bu eylemleri grev kırıcılığına kadar götürmekte, grevci işçilere her türlü işkence yapılmakta, sermayenin bakıcılığı böylece, sözüm ona ülkücü gençler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir."

1978 – SHERATON DİRENİŞ NEDENİYLE KAPATILDI

Sheraton otelinde hafta başında başlayan Otel Yönetimi ile DİSK'e bağlı Turizm—İş sendikası arasındaki toplu sözleşme görüşmeleri çıkmaza girince işçiler direnişe geçmişlerdir. Direnişçi işçiler ücretlerinin yüzde 60 oranında artmasını isterlerken, işveren yüzde 15—18 arasında bir zamda ısrar etmiştir. Son müşterinin de otelden ayrılmasından sonra saat 14.00 de otel yönetimi oteli kapattı. Bunun üzerine toplu halde Kafeterya'da bulunan işçiler otele yayıldılar. İşveren işçilerden oteli terk etmelerini istemişse de işçiler bunu kabul etmediler. Bunun üzerine işveren toplum polislerini otelin içine aldı.

1976 – VAN'DA DEPREM FELÂKETZEDELERİ YÜRÜDÜ

Van'a yerleştirilen deprem felâketzedelerinden bir grup önce Vali Konağına sonra da vilayete yürüdü. Çok sayıda yardım alamayan kişi adına, 200 kişiye yaklaşan halk kitlesi kendilerine engel olmak isteyen devlet güvenlik kuvvetleriyle çatıştı, 7 kişi gözaltına alındı.

1976– OKULLARDA FAŞİST TERÖR

Faşistler, okul karşılaşmaları bittikten sonra Manisa Spor Salonundan çıkan öğrencilere taş ve sopalarla saldırdılar.

Aydın Ortaklar Öğretmen Meslek lisesinde üç gündür faşistlerin saldırıları ile başlayan çatışmalar sürüyor. Elliye yakın öğrenci kaymakamlığa başvurarak, can güvenliklerinin sağlanması için önlem alınmasını istedi.

1977

İstanbul Cerrahpaşa Tıp Fakültesine faşistler saldırınca olaylar çıktı. Üniversite yönetimi öğrenime bir hafta ara verdi. Ankara Hukuk Fakültesine faşistler saldırdı. Polis saldırganlar yerine 15 devrimci öğrenciyi gözaltına aldı.

İzmir Torbalı lisesinde Milli Eğitim Bakanlığının emriyle sürülen 68 öğretmen tayin yerine gitmeme ve Torbalı'dan ayrılmama kararı aldı.

1978– KAHVEYE FAŞİST SALDIRI

İstanbul Rami'de Topçular belediye evleri semtinde bulunan bir kahve gece saat 21.00'de, silahlı üç faşistin baskınına uğradı. Faşistler, "komünist misiniz? " diye sorup dışarıya çıkardıkları kişileri kurşunladılar.

13 İLDE SIKIYÖNETİM

Milli Güvenlik Kurulunun önerisinin Bakanlar Kurulunca onaylanmasından sonra, TBMM, 13 ilde, bu sabahtan itibaren sıkıyönetim ilân edilmesine karar verdi.

GÜNÜN YAZISI

Demirel ve Faşizm

Muzaffer ERDOST

Türkiye'de, halk bir kaosa sürüklenmek isteniyor ve sürüklenmekte de. Halk, umutsuzluğa ve yılgınlığa düşürülmek isteniyor ve düşürülmekte de. Halk, önüne geçilemez, önlenemez, yenilemez izlenimi uyandırılmaya çalışılan bir gücün varlığına boyun eğdirilmek isteniyor ve şu ya da bu ölçüde de olsa boyun eğdirilmekte de.

Niçin? Çünkü, faşizm, çıkarttığı olaylar arasındaki bağı, halkın görmemesinden ve bunların nedenini doğru olarak kavrayamamasından yararlanır da ondan. İki biçimde yararlanır. Biri, kendisinin güçlü olduğu izlenimi uyandırarak, hem kendi yanına çektiği taraftarların moralini besler, hem onunla savaşım içersinde bulunan demokratik ve devrimci yurtseverlere yığınların bağlanmasını önler. İkincisi, halkta, özünü kavrayamadığı ve üstesinden gelinemeyecek sandığı bir güç karşısında bulunduğu izlenimi uyandırılarak onu, umutsuzluğa, yılgınlığa sürükler, onun siyasal kavrayışını altüst etmeye, moralini bozmaya, demokratik direnişini çökertmeye çalışır.

Faşizmin bu taktiğine karşı, uygulanması gereken ana taktik, faşizmi, doğru olarak tahlil etmek, faşizmin taktiklerini sergilemek, ikiyüzlülüğünü sürekli olarak gözler önüne sermek ve faşizmin tehlikesini özenle vurgulamak, ama faşizmin gücünü, hiç bir zaman kendi büyüklüğünün üstünde bir güç olarak tanıtmamak, halkın örgütlü gücünün, daima faşizmi altedeceğini açıklayarak, onu olaylar karşısında siyasal kavrayışını berraklaştırmak, moralini yükseltmek, umudunu pekiştirmek ve savaşım gücünü bilemektir. Unutulmasın ki, faşizmin ve faşist hareketlerin özünü görmek ve kavramak hiç de zor değildir; ve faşizmin, yığınlar üzerinde uyandırdığı izlenime karşın, o ölçüde güçlü değildir. Onu güçlü yapan, yığınlarda uyandırdığı yanılsamadır.

Fasizm. Türkiye ölçeğinde bir dizi olaylar yaratıyor. Cinayetler işliyor, toplu kıyımlara girişiyor, sabotajlar düzenliyor, demokrat ve devrimci tüm yurtseverleri tehdit ediyor ve baskı altına almak istiyor. Demokrat ve devrimci örgütler, baskı altına alınarak susturulmak isteniyor. Bütün bu olaylar, belirlenmiş bir hiyerarşiye göre birbirleriyle ideolojik anlamda organik bağları olan örgütler tarafından meydana getiriliyor. Yasal siyasal partisi var, bir yanı ile yasal (yani yasal yoldan kurulmuş, tabelaları bulunan) ve bir yanıyla yasal olmayan "gençlik" örgütleri, "işçi örgütleri", meslek örgütleri var; yasal olmayan (yeraltı) örgütleri var. Bu örgütlerin tümü, merkezi ve otoriter bir hiyerarşiye göre birbirlerine bağlıdır. Tümü birden, özünde belli bir sistemin, faşizmin gerçekleştirilmesinin tek bir örgütüdür. Ama burjuva demokrasisinin boşluklarından yararlanmak amacıyla aralarındaki organik bağı "hukuksal" açıdan gizleyerek ayrı ayrı örgütler biçimine bürünmüş, tek bir örgütün ayrı ayrı parçalarıdır bunlar. Bundan ayrı olarak, faşizmi, devlet yönetimine egemen kılarak gerçekleştirmek ve faşizme süreklilik kazandırmak için, her alanda, birbirlerinden farklı görevler yüklendikleri için de, ayrı örgütlere bölünmüşlerdir. Siyasal örgütlenmesini ve siyasal propagandasını ve faşist faaliyetlerin siyasetini yürütecek siyasal partisi, işyerlerinde, meslekler içerisinde, faşist ideolojiyi zor kullanarak egemen kılmaya çalışan sınıf ve meslek örgütleri, gençliğin geniş kesimlerine açılarak oradan kendisine çektiği gençleri bir ön yoklamadan geçirerek, özelliklerine ve başarılarına göre, bir kısmını siyasal partiye, bir kısmını yeraltı örgütlerine kanalize eden gençlik örgütleri, planlanan cinayetleri, toplu kıyımları, sabotajları gerçekleştiren ve sayıları daha çok olduğu gibi sık sık yeni adlar altında ortaya çıkan yeraltı örgütleri, hepsi tek bir örgütsel sistemin parçalarıdır.

Tek bir sisteme bağlı bu örgütlenme içerisinde, kimi örgütler faşist cinayetleri gerçekleştirir, kimi örgütler bu cinayetlerin kaynağını saptırarak halktan gizler ve böylece halk arasında bir kaos yaratır. Doğan Öz'ün ve Abdi İpekçi'nin öldürülmesinin, Balgat, Mamak, Bahçelievler toplu kıyımlarının, Adana Emniyet Müdürü Yurdakul'un, Doğanay'ın, Tütengil'in öldürülmesinin hemen ardından, ilk bildirileri yayınlayarak, bu cinayetleri "insanlık suçu" olarak niteleyenler, ölenlerin

(Devamı 7. Sayfada)

FORUM

BİLİMİ YANILTAMADIK GİTTİ

Ahmet YILDIZ

200 yıla yaklaşan bir süreden beri yapılanlara, ısrarla sürdürülen yanlışlıklara, yinelenip durulan hatalara, çıkmazlarımızı süregenleştiren inatlaşmalara ve bilimsel verilere dayanan uyarılara meydan okumalara bakınca, bizi yönetegelenler, her halde umutlarını "bilimi yanıltmaya" bağladıkları izlenimine varmamak elden gelmiyor.

Rejim ve özgürlük savaşımlarımızın ilk siyasal belgesi olan senedi-ittifak (1808) tan bugüne değin, padişah indirmelerini ve Başbakan asmalarını da içeren darbe ve ihtilallerle noktalanıp bir umut dönemine dönüşen bunalımlarımız kısa süren kurtulma sevinmelerinden sonra, yeni düşmanlıklar içinde oluşan gerilimleri izleyen bir süregenlik kazanmıştır.

Gerilim-büyük toplumsal alaboralar-bayram sevinçleri-düş kırıklıkları-yeni gerilimler biçiminde süreğenleşen kısır döngünün baş nedeni, bunalımların asıl nedenleri yerine, görünürdeki belirtilerine bakarak çare sanılan yüzeysel çözümlerle yetinildiği ve temeldeki asıl nedenler giderilmediği için, kısa bir süre sonra, yeni bunalımlara sürüklenegeldik.

Böylesi bir çıkmazda bocalayıp durmamızda, olguların gerçek nedenlerini de içeren bilimsel tanımlamalar koyup, ona göre, gerçekten kalıcı olabilecek köktenci çözümler üretemeyişimizden kaynaklanmaktadır.

Bu yetersizliğin baş nedeni de bilimini yapmış bir toplum olmayışımızdır.

Bilimsel verilere ve ülkemizin gerçek gereksinimlerine uygun çözümlerin üretilmesini sağlayacak sistem ve yöntemler oluşturulamayınca ve böylesi çağcıl düzenlerde yaşama gücü olmayan zihniyetlere sahip olanların gidişimizi yönlendirmelerinden de bir türlü kurtulamayınca, bunalımlarımızı aşmak ancak bir tansık (mucize) olabilir. Oysa tansık dönemleri çok geride kaldı.

Bizden altmış yıl sonra yola çıkan Japonya'nın (uyanışın öncüsü Amiral 1868'de Avrupa'dan geldi), depremle sarsılıp durmasına ve suyu olmayan bir değirmen (ham maddeleri yok) durumunda bulunmasına karşın, sanayileşmiş bir ekonomik dev durumuna gelmesi, umutlarını tansıklara değil, bilime ve tekniğe bağlamasındandır.

Bilime karşı direnmenin, bilimsel veri ve sistemleri kabulden kaçınıp durmanın, hatta bilimi bile yanıltmak ister gibi görünen anlamsızlıkların, bolca sergilenen kanıtlarından bir kaçına değinmek istiyorum:

1. Bir eski başbakan "uzmanlar ve bilim adamları şöyle diyor" uyarısında bulunanlara" onların dediği bilim de benim ki niçin değil" demiş ve eski Alman Başbakanı Prof. Erhard'ın "bilim böyle diyor, iki kez iki dört eder" acı uyarısına da "iki kez iki altı da eder" yanıtını verdikten bir yıl sonra (Elçiliğimizin çağrılarına gelmiyordu), para dilenmek için Almanya'ya gidenlerimiz o Erhard'dan "gördünüz iki kez iki altı değil, her yerde dört edermiş" yanıtını almaları, çok üzücü olmuştu. Matematiği yanıltamayacağımızı da utançla öğrenmiş olduk. Ama sonra yine de unutmuşa benziyoruz.

2. Dünyada aklı başında olan herkesin kullandığı "bilimsel sosyalizm" deyimini bile, isterik bir duygusallıkla, yadsıyan politikacılarımız, bu saçmalamayı, bilim adına, yaptıklarını söyleyebiliyorlar. Oysa, yöntem (diyalektik), eleştiri, temel çelişkileri belirleme, üretimi çağcıl anlamı ile algılama (toplumsal bir olgu), insan onuruna en yaraşan düzeni (toplumsal, siyasal ve ekonomsal yönlerin tümündeki demokratik olan) insanlığa sunma, tüm değerlerin yaratıcısı olan emeğe gerçek değerini ve hakkını verme... Yönlerinden, bilimselliği kesin olan bir sistemi "bilimsel değil" zırvalamaları ile, kötüleme gülünçlüğüne düşenler, ya bilimin tanımını bilmiyorlar, ya da kasıtlı yalan söylemekte direniyorlar.

3. "Doktrine ve doktriner sistemlere karşıyız" sözleri de aslında, bilime ve bilimsel sistemlere karşıt olmakla eş anlamda alınmalıdır. Çünkü "bir bilimde bir sistem meydana getiren ilke ve inakların tümü" diye tanımlanan öğretiye (doktrin) karşı olmak, bilime ve sisteme karşı olmak gibi bir sapıklıktır. Bir hükümet programı üzerindeki konuşmada da belirttiğim gibi "doktrini olmayanlar, keçinin kuyruğuna bakarak devleti yönetme savında bulunan kimselerdir." Öğretisi olmayan sistem, parti hatta yönetimin düşünülemeyeceği bir çağdayız.

Aslında, çağcıl gereklere ve yurt gerçeklerine uygun bir sistemsel iyileşmeye ya da yeni bir sistem oluşturmaya yönelecek yerde, komünizme karşı olduklarını söyleyip duranlar da, ya bilimsel nitelikte bir sistem oluşturma yeteneğinde olmadıklarını, ya da öylesi bir sistemde yaşayabilecek yaratıklar olmadıklarını itiraf etmektedirler.

4. Çoğulcu sistemlerde, hiçbir geçerliliği olmayan, hatta çok sakıncalı sayılan "iktidarın kendi kadrosunu devlete yerleştirme hakkı" ilkesini türetip, bugün de yapıldığı gibi, müsteşardan odacı ve kapıcıya değin, her yerde yerleştirdikleri yandaş ordusu ile, devleti işgal edebilmektedir, atamaya ve atmaya gerekçe yapılan bir uydurma hak, ülkeyi özel çiftliği sanan bir demokrasi saptırmasıdır.

5. Terörizm ve anarşinin marksizmden kaynaklandığını söyleyip duranlar, marksizmin de leninizmin de bunlara kesinlikle karşı olduklarını bilmiyorlarsa çok cahildirler. Cahil değillerse yalanla gerçekleri çarpıtmak istiyorlar.

6. Bugünkü Türkiye'de, soldaki kimi anlamsızlıklar dışında, terör ve can güvenliğinin yokedilişi, sağdan kaynaklanan bir olgudur. Cinayet kışkırtıcılığı yapan sağcı yazarlar, TSK'ni rejime el koymaya çağıranlar, canilerin sırtlarını sıvazlayanlar, meclislerin kürsülerinden katilleri öven bakanlar, cinayetleri her gün sergilenip dururken ve en ağır suçları mahkeme kararları ile saptanıp durulurken, kendisine "sağın suç işlediğinin yani kesinlik kazanan doğruların söyletilemeyeceğini" yineleyip duran liderler ve bütün bu katliamlara karargahlık yapan yerlerden yükselen sahte barış, kardeşlik, ulusal bütünlük... Çağrıları ile, maskelenmek istenen amaçları hala da kavrayamayanlar ya da öyle görünmeyi yeğleyenler, yalnız bilimi değil açık gerçekleri bile yalanlayabileceklerini sanmaktadırlar. "Bu gibilerin etkileri ile olacak ki "askersel garnizonların ortalarında ayaklanan faşist tutukluların avukatlara meydan dayağı atabilmeleri, azılı bir katilin bilmem kaçıncı kilitli çemberi rahatça yararak kaçabilmesi ve sıkıyönetim komutanlarının "katillerin devlet içindeki suç ortaklarından destek gördüklerine" ilişkin dehşet verici yakınmalarını, en sonunda başbakanın bile doğrulamasına karşın, hiçbir olumlu sonuç alınamıyor.

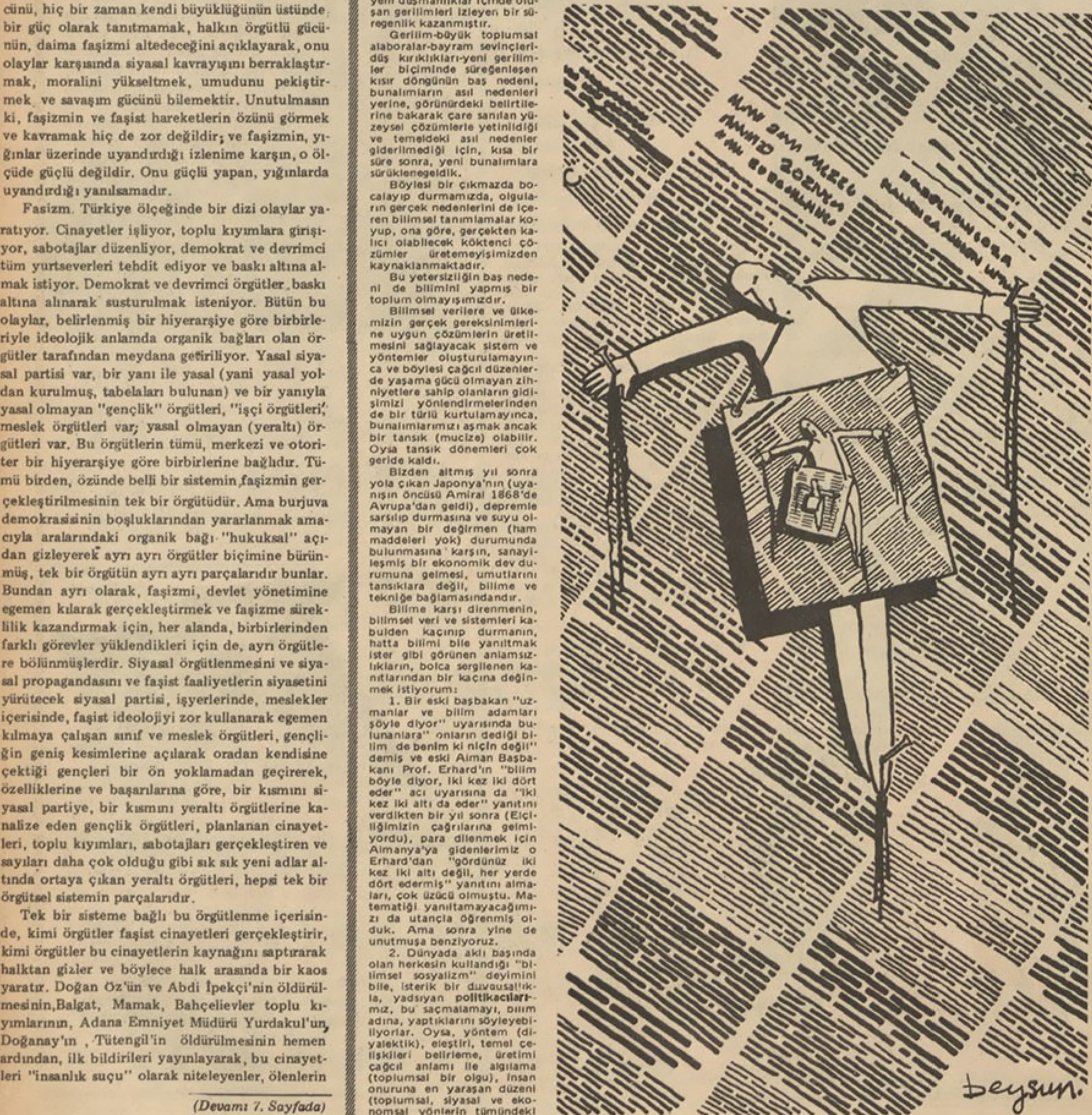
Terörün ve asayişsizliğin baş kaynağı olan faşizmin düşmanı olan özgürlükler de alabildiğine kısıtlanmak istenmektedir. Zaten kısıtlı olan sendika ve dernek haklarını büsbütün kısıtlamak, Danıştay'ı etkisizleştirmek, bir siyasal particiliğin ürünü olan DGM'leri yeniden diriltmek ve "olağanüstü haller yasası" ile, sivil sıkıyönetime süreklilik kazandırmak gibi rejim saptırmalarının, faşizmin ekmeğine yağ sürmek olduğunu algılamamanın, bilimi yanıltmaya çalışmanın da ötesinde, bir amacı olması gerekir. Oluşturulan bilim dışılık ortamında, bizim alaturka kapitalistlerimiz de, milliyetçilerimiz de, sağcılarımız da, dincilerimiz de dünyada örnekleri gösterilemeyecek davranışlarda bulunmaktadırlar.

7. Kapitalizmden sosyalizme geçişin çok hızlandığı ve emperyalizmin de teneşir tahtasına yatırılmakta olduğu bir dönemde, vurgunculuğun azgınlaşması, esrar ve silah kaçakçılığının yoğunluk kazanması ve Mafiacılığın da yaygınlaşması, bilim yanıltma uğraşlarına yeni boyutlar kazandırarak, toplumsal karmaşayı büsbütün büyütmektedir.

8. İktidarın kendi kadroları ile devleti tümden işgal girişimi ve rejimin de hiçbir bilim adamının aklından geçmeyen biçime sokma planını açıklayan söz ve demeçler, kaygıları büsbütün artırmaktadır. Kısacası, durum çok tehlikelidir ve daha da büyük tehlikelere gebe görünmektedir.

Her sağ duyulunun "nereye götürülmek isteniyoruz?" sorusuna öz vicdanında da yanıt araması gereken şu anda, bütün ilerici-devrimci-yurtseverlerin, belirttiğim gidişe dur diyerek, halkımızın hakkı olan aydınlık yarınların yaratılması doğrultusunda, eylem ve güçbirliği yapmaları ertelenemez bir ivedilik kazanmıştır.

Görevin çok güç olduğunu düşünerek, her tür özveriye şimdiden hazır bulunmak, yalnız devrimciliğin değil, insan olmanın da savsaklanamaz bir gereğidir.

Halkın Gazetesi Demokrat'TAN OKURLARA

Bir avuç insanın yöneten, yığınların ise yönetilen olduğu düzenlerde, halk kitleleri gerçeklerden, yeni düşünce ve değerlerden, toplumda olup bitenlerden uzak tutulmak istenir. İstenir ki, emekçiler ve onların yanında yer alanlar yönetenlerce saptanan "görevlerden", "işler"den başkaca birşeyle uğraşmasınlar, bu sınırların dışına taşmasınlar.

Türkiye gibi ülkelerde emeği ile geçinenlerin, emekten, özgürlükten, gerçek demokrasiden yana olanların sorunlarına sahip çıkmalarına izin verilmez. Yığınların çıkarları, duygu ve düşünceleri yansıtılmak istendikçe, çıkar çevreleri ve onlara kul köle olanlar hırçınlaşır, huzurları bozulur.

Kokuşmuş ne varsa, onu ebedi kılmak isteyenler, emekçi kitlelerin politikayla uğraşmasını yasaklarlar. Halkın ve halktan yana olanların ülke yönetiminde söz ve karar sahibi olmasına izin vermez, kitlelerin hep yönetilen, kendilerinin de hep yöneten kalması gerektiğini savunurlar.

Yüzlerce sorunla, onca haksızlıkla, karşı karşıya olanlar sorunlarını duyurma, bunlara çözüm getirme, düzeni eleştirme ve en önemlisi de kendilerini yönetme araçlarından yoksundur. Oysa büyükçıkar çevreleri kamuoyunu hangi konuda etkilemek isterlerse, hükümetlerin dikkatini nereye çekmek isterlerse, düşüncelerini her türlü organda yansıtabilirler. Kitaplar, broşürler bastırıp dağıtabilirler. Seminerler, konferanslar, açık oturumlar düzenleyebilirler. TRT'den rahatlıkla yararlanabilirler.

Emeğiyle yaşayanlara ve halkın çıkarlarını savunanlara ise bu olanakların hiç biri kullandırılmaz. Böylece toplumun aydınlık geleceği karartılmak istenir. Oysa halkın çözüm bekleyen yüzlerce sorunu vardır.

Kitlelerin doğrudan politikaya katılmalarını ve toplumsal uğraşıların tümünde doğrudan söz ve karar sahibi olmalarını gerçek bir demokrasi ilkesi olarak savunan DEMOKRAT, bu köşeyi emekçi halk güçlerine ayırıyor.

Bu köşeyi birlikte yazacağız. Birlikte duyuracağız sorunlarımızı, dertlerimizi ve bu yoldaki uğraşımızı. Birlikte göstereceğiz çözüm yollarını, birlikte yeneceğiz eksiklikleri. Söz sahibi olabileceğimizi birlikte göstereceğiz.

Burası tek yanlı basında radyoda, televizyonda özgürlükten yana olanlara uygulanan sansürden, çarpıtmalardan, düzmecelerden uzak olacak.

Halkın acılarını ve sevinçlerini, yaşama kavgasını yansıtacak olan bu köşenin yeri küçük, ama yığınların kendi sesi olduğu için gür ve bitip tükenmez olacaktır. Yeri küçük ama görevi büyük olacaktır.

Türkiye'nin aydınlık geleceğine dönük kavgayı, bu kavganın sorunlarını ve çözüm önerilerini bıkmadan, çekinmeden yazmak üzere, tüm emekçilerin; ilerici, demokrat ve devrimcilerin bu köşeye sahip çıkacağına inanıyoruz.

Türkiye – İran ekonomik ilişkileri askıda

ANKARA(THA) - Son siyasal gelişmelerden sonra İran'ın Türkiye ile olan ekonomik ilişkilerini askıya aldığı belirtildi.

Dışişleri Bakanlığı yetkililerinden alınan bilgilere göre, iki ülke arasında yaklaşık 28 milyar lira civarındaki ekonomik ilişkilerin durmasının, ülke ekonomisini ve özellikle askeri alanda yapılacak yatırımları durduracağı ifade idildi.

Aynı kaynaklardan alınan bilgilere göre iki ülke arasında ekonomik ilişkileri oluşturan başlıca yatırımlar şunlar:

a)Trabzon-Tahran karayolu.
b)Trabzon Limanı kapasitesinin artırılması,
c)Karadeniz kağıt fabrikasının yapımı,
d)Doğu Anadolu et kombinası,
e)Gürbulak sınır kapısında dinleme tesisleri yapımı.

Bunların yanısıra Türkiye açısından büyük önem taşıyan, Türkiye'de kurulacak uçak sanayinin İran tarafından desteklenmesi, İran-Türk ortak savunma ve silah anlaşması ile iki ülke arasında uygulamaya konulacak olan 5 yıllık petrol anlaşması Türk-İran ekonomik ilişkilerinin başlıcalarını oluşturdukları belirtildi.

Humeyni'nin iş başına gelmesinden sonra bir süre askıya alınmış bulunan iki ülke arasındaki ilişkilerin, daha sonra zamanın Dışişleri Bakanı Gündüz Ökçün'ün girişimleri ile normale döndüğü, ancak son yapılan NATO toplantısında İran'daki ABD büyükelçiliğinden alınan rehinelerle ilgili bildirisinde Türkiye'nin imza koyması İran'ın Türkiye'ye karşı "soğuk" tavır almasına neden oldu. Son olarak da İran'daki Türk diplomatlarının eş ve çocuklarının "olağanüstü" hallerde olduğu gibi Türkiye'ye getirilmesinin aradaki "soğukluğun" daha da artmasına neden olduğu ifade edildi.

İnşaat malzemesi fiyatları son iki ayda yüzde 500 arttı

Tekel maddelerine yüzde yüz oranında zam bekleniyor

- KİT'LERİN 100 MİLYARI BULAN ZARARI HALKTAN TOPLANACAK.
- FİLTRELİ SİGARA 25-30 ,RAKI 250 LİRA OLUYOR.

ANKARA (THA)

İnşaat malzemelerindeki fiyat artışlarının yüzde 500 oranını bulduğu, bütçe gelirlerini karşılamak amacı ile tekel maddelerine yüzde yüze yakın oranda zam yapılacağı belirtildi.

İnşaat malzemeleri arasında bulunan, musluk, banyo ve mutfak malzemeleri, tuğla ve kiremit fiyatlarının son iki ayda, yüzde 500 oranında arttığını bildiren ilgililer, "iki bin liralık banyo musluğu, şu anda piyasada 11-13 bin lira arasında satılmaktadır. Bunların yanı sıra, temel maddeler arasında bulunan demir ve çelik mamüllerini, piyasada bulmak olanaksız hale geldi. Piyasanın en durgun zamanında, bu fiatlarla bulunmayan inşaat malzemelerini, inşaat mevsimi açıldığı zaman nasıl bulacağız, bilemiyoruz", şeklinde konuştular.

Öte yandan 1980 yılı bütçe açığını kapatmak amacı ile hükümetin, bazı önlemler alacağı öğrenildi. İlgililer "KİT"lerin, bu yılki açığının 100 milyar liranın üzerinde olacağına değinerek, "hem bazı kuruluşların zararlarını azaltmak, hem de bütçe gelirlerini arttırmak amacı ile bazı zamların yapılması kaçınılmazdır." dediler.

İlk etapta tekel maddelerine önemli miktarda zam yapılacağını açıklayan ilgililer, yapılacak zam miktarının bazı çeşitlerde yüzde yüze ulaşacağını, bu arada filtreli sigaraların 25-30 liradan satılacağını, filtresiz sigara fiyatlarında ise yüzde 30 ile yüzde 80 arasında bir artış olacağını ifade ettiler.

Ayrıca, büyük şişe rakı fiyatının 250 lira olmasının beklendiğini belirten yetkililer, diğer içki fiyatlarında ki artış oranı ise yüzde 40 ile yüzde yüz arasında değişeceğini söylediler. Diğer yandan, tekel ürünlerine zam yapılacağı haberleri üzerine çeşitli tekel maddelerinin karaborsa fiyatlarında da artışlar görüldü.

BİR DAYANIŞMA ÖRNEĞİ

Yıllardır yapılmayan yollarını kendi olanak ve çabalarıyla yapan Ünye halkı...

Ünyede halk, yollarını kendi yaptı

ÜNYE
Kenan Görgülü

Ünye'nin Fevzi Çakmak mahallesi halkı, yıllardır yapılmayan ve çamur deryası olan yollarını kendi olanaklarıyla 15 günlük bir kampanya sonunda bitirerek çamurdan kurtuldular.

Kampanyaya mahallenin kadınları da etkin bir şekilde katıldılar. Çalışanlara yemek yaptılar, evlerinde ağırladılar.

Kampanyayı örgütleyen ve mahalle halkına önderlik eden Fevzi Çakmak Mahallesi Halk Odası yetkilileri, kendileriyle görüşen DEMOKRAT muhabirine yaptıkları açıklamada, belediyenin mahallerini unuttuğunu, ve mahalle halkını çamurun zulmüne terkettiğini söylediler.

Kampanya süresince çevre belediye ve kuruluşlarından da önemli ölçüde destek ve yardım gördüklerini anlatan Halk Odası yetkilileri, bazı gerici çevrelerin kampanyayı baltalama girişimlerini de yayınladıkları bildirilerinde şöyle açıkladılar: "... gerici bir takım çevrelerin yaydığı dedikodu, yalan, iftiralar halkımızca ibret ve nefretle izlenmiştir. Bazı çıkar çevreleri, resmi dairelere tehditler göndererek araçların kampanyada kullanılmasını engellemiş, her evden 20 ila 1000 lira toplanacağı gibi iğrenç dedikodular yapılmıştır. Ancak tüm bu yalan, iftira ve demagojiler boşa çıkmıştır" dediler.

Yetkililer aynı bildirilerinde yıllardır yapılmayan yollarının halkın örgütlü gücüyle 15 gün gibi çok kısa bir zamanda temizlenerek çakıllandığını vurgulayarak halkın kampanyaya gönüllü katılımını da şöyle ifade ettiler: "Mahalle halkı şoförüyle, gençiyle esnafıyla, kadınıyla iş gücü hariç, 4 milyonluk işi bedava gerçekleştirmiştir. Kampanya boyunca, arabası olan arabasını vermiş, parası olan araba tutmuş, birçok insan gönüllü olarak çalışmış, kadınlar evlerden çalışanlara yemek getirmiş ve böyle bir kollektif çalışma sonunda halkın gücünün zor olanı yapmaya ispatlanmıştır."

BankSen Genel Sekreteri: Hükümet, kazanılmış haklarımızı gaspetme tertipleri kuruyor

Haber Merkezi

Kenterler Tiyatro salonunda önceki gün toplanan BANKSEN Olağanüstü Genel Kurul toplantısında açış konuşmasını yapan Genel Sekreter Yücel Çubukçu, "Hükümet kazanılmış hak ve özgürlükleri gaspetme tertipleri kuruyor, bu yolda faşist çeteleri örgütlüyor destekliyor" dedi.

Yücel Çubukçu, konuşmasında Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullara değinerek, özetle şunları söyledi

"Tekelci sermaye, yarattığı bunalımın yükünü işçi ve emekçilere yükleme planlarını sürekli gündemde tutuyor."

"İşçi ve emekçilerin sahip olduğu demokratik hak ve özgürlüklere yapılan saldırılardan söz ediyoruz. Örneğin... Çok fazla geri gitmeye gerek yok... Bugün iktidarda olan 3.MC hükümetinin kuruluşundan bu yana iktidar sorumluları sürekli yeni baskı yasalarından söz ediyorlar."

GÖSTERGE

ideolojik yenilgi

Arslan Başer Kafaoğlu

Solcu için en büyük tehlike ve bu arada ayıp, ideolojik yenilgidir, ideolojik teslimiyettir. Türk solcularının geçmişinde çok değerli bir çok arkadaşımız bilgi, araştırma eksikliği nedeniyle bu yenilgiye uğramışlardır. Burjuvazi ve onu yöneten tekelci kapitalizm bunu bilir. Zihinleri karıştırmaya ve yurtsever insanları kendi düşünce biçimine ve eylemine kazanmaya büyük önem verir. Bizim için en açık örnek burjuvazinin hayat pahalılığını sendikaların aşırı taleplerine ve yüksek tarımsal fiyatlara bağlanması ve bazı ilericilerin buna kanmasıdır.

Arasında saygı duyduğumuz, düşünce yapımızın oluşumunda kendilerine borçlu olduğumuz kişiler, dostlarımız bile Menderes'in enflasyonuna tarımsal fiyatlara "seçim endişesiyle" yüksek taban fiyatları uygulanmasını neden olarak gösterdikten başka bu günkü enflasyonu da işçilerden gelen yüksek zam istekleri karşısında işverenlerin dayanamayıp yüksek ödemelerde bulunmasına bağlıyorlar. Oysa Enflasyon adlı kitabımızda belirttiğimiz gibi, Türkiye'ye enflasyon IMF'nin tek ve sabit kur uygulamasiyle ve bu uygulama yoluyla gelişmiş ülkelerden azgelişmiş ülkelere enflasyon ihraç edilmesi yoluyla girmiştir. 1946–1950 yılları arasında enflasyonda bir yavaşlama sağlanmıştır. Ne zaman ki Türk ekonomisi 1950 den sonra-ve hele 1953 den sonra 1944 den beri iki büyük ülke lideri Churchil ile Ruzvelt'in hazırladığı ekonomik tuzağın içine düştü, enflasyon oranı hızla yükselmeye başladı. Sadece Türk dış politikasının dört yol ağzında olduğu sıralarda yüklü dış kredilerle enflasyon yavaşlatıldı, Amerikan dış politika yöneticileri tarafından.

Bu dönemlerden biri 1961-1964 dönemidir. Türk işçi sınıfının Saraçhane mitingini bizim siyasiler gereği gibi değerlendiremediler. Ama iki bin "barış gönüllüsü" ile Türkiye'yi karış karış tarayan Amerikan egemen çevreleri bu değerlendirmeyi yaptılar. Bu mitingten sonradır ki İnönü koalisyonlarına tarihimizin hiçbir döneminde almadığı kadar dış yardım yaparak sol akımların filizlenmeye demeyelim, boy atmaya çalıştığı dönemde kapitalizmi bunalım dan kurtardılar. Sonra (1965'ten sonra) IMF, GATT, yani 1944 ile 50 döneminde kurulan tuzak mekanizmaları işlemeye bir daha başladı ve böylece 1970 devalüasyonuna gelindi. Bu devalüasyondan önce yeni bir işçi ayaklanması var: 15–16 Haziran 1970 Salonlarda yazılıp söylenenleri pek iplemez batının tekelci kapitalizmi. Onun güngörmüş yöneticileri, ama işin içine yığınsal işçi hareketi girdimiydi tavır değişir. Bu kez de böyle oldu 12 Mart dönemiyle kapitalizm ve bağımlılık perçinlendi. Nevar ki kurulan kapitalizm ağababalarının serlerinde, limonluklarında yetişmiş süs bitkileri gibiydi. Enflasyonsuz ayakta duramaz bir işletmeler yapısıyla örülüydü. Enflasyona getiren bu yapıdır. İşçinin ücret artışları değil.. Memurun maaş artışları değil... KİT'lerin işletme açıkları değil. Bu işverenler, işçinin ücretini ve yaşam düzeyini durmadan gerileten bir enflasyon olmazsa ayakta duramaz.

1971 den bu yana fiyatlar resmi makamlara göre on kat artmıştır. 1971 de bin lira alan işçi onbin lira mı alıyor? 1971 de memur katsayısı 7 idi. Bu gün enflasona ayak uydurulması için 70 olması gerekli. (Hatta vergi kanunları dolayısıyla 95 olmalı) Oysa Martta 22 olacak. Fiyatlarda artış on kat, maaşlarda 3 kat bile değil. O da Martta... Demokrat düşünenler, sol düşündüğünü sananlar burjuva tuzaklarına tutulmamalı.. Kapitalist bir düzende işçi ücretlerinin enflasyon doğurduğu, tarımsal gelirler artışının (küçük çiftçinin gelir artışının demek istiyoruz), enflasyon getirdiğini ya da musibetlerin KİT zararlarından doğduğunu yazmak kapitalistlerin ideolojisine teslim olmak demektir.

Unutmayalım bu düzen onların düzenidir. Değiştirmek istiyorsak, onların ideolojilerine, yoğun şekilde yazdıkları yalan yanlış şeylere kapılmayalım. Çünkü yengilgilerin en kötüsü "ideolojik yenilgi" dir.

• Dursun AKÇAM

Her yanda çocuk, çalışan,koşturan, kalas kasnak taşıyan...
Atelyelerde tezgah başlarında motor çalıştıran, ağaç biçen tutkal yapan, destere keser sallayan çekiç vuran çocuk!..
Yedi yaştan onbeş yaşına, sıskası, çelimsizi, kuru gövde çınar boylusuyla dolup taşan hep çocuk.

Mustafa Yıldırım tezgah başında demir kesiyor testere ile...

Çocuk ucuz bir iş gücüdür patron için

—1—

Dünya Çocuk Yılı" kutlandı ülkemizde de... Seminerler, konferanslar, sergiler, balolar birbirini izledi. "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" daha bir görkemli oldu bu nedenle. Komşu ülkelerden çağrılı çocuklar da katıldılar törenlere. Çünkü biz çocuğa büyük önem veren bir ülkeydik, Ulusal Egemenlik Bayramını çocuklara armağan eden tek ülkeydik dünyada!..

Gelgelelim törenler, seminerler, sergiler, balolar iyi kötü okuma olanağı bulabilmiş çocuklar üstünde yoğunlaştı genellikle. İlköğretimden yoksun iki milyon çocuk gündeme girmedi pek. Bozuk düzenin ağır sömürü yükünü körpe gövdeleriyle taşıyan emekçi çocuklardan söz edilmedi yeterince. 23 Nisan törenlerinde ulusal giysileriyle görünenler, gene büyük burjuva, bürokrat, varsıl aile çocukları... Halay çekenler, şarkılar, türkülerle gösteriler yapanlar çoğunlukla gene onlardı. TBMM'de, Millet vekili sıralarına, Başbakanlık koltuğuna oturan çocuklar, bir bakıma kendi geleceklerini simgesel temsil etmemişler miydi?.. Geriye kalanların da akranlarını televizyondan seyretme hakları vardı. Ancak hamal çocuklar, simitçiler, komiler, çıraklar, çobanlar ve ırgatlar bu haklarını da pek kullanamadılar. Hamallar yük bekliyorlardı küfeler altında yitik gövdeleriyle. Simitçiler, küçük işportacılar günün özelliğinden yararlanarak daha çok satış yapacaklardı!.. Çıraklara izin bile vermemişti patronları, kendilerine adanan bu bayramda, hem de Dünya Çocuk Yılında!.. Onlar iki büklüm çalışıyorlardı yağın, isin ve makina gürültülerinin içinde. Yarı aç, yarı toktular, özlemleri yüreklerinde gömülü... Kırsal kesimin yoksul çocukları da öğretmenlerinden öğreneceklerdi böyle bir bayramı, böyle bir alımlı çalımlı Dünya Çocuk Yılını!.. Ama pek birşey anlayamayacaklardı... Okulsuzlar tümden habersizdiler. Kimileri hizmetkar, ırgat, kimileri hodaktı, çobandı, her biri bir yanda!..

Bu çelişkileri yadsımıyoruz. Emperyalist güdümlü çarpık yapıya sahip yoksul ülkelerde var olan sömürü mekanizmasının doğal bir parçasıdır bizdeki çocuklar üstünde yansıyan da...

Bugün Türkiye'de çalışan milyonlarca çocuk var, başta tarım, ticaret, sanayi kesimi olmak üzere... Okuldan, oyundan, sevgiden ve her türlü güvenceden yoksun bu çocuklar, acımasız bir sömürü mekanizmasının altında ölüm-kalım savaşı verirler. Yaşadığı çevreyi, doğayı, çiçeği tanımadan bir yaman çarkın içinde bulurlar kendilerini, ömürlerinin şafağında...

Çocuk, ucuz bir işgücüdür patron için. Çoğu işyerinde ve işletmelerde bir çocuk ergin bir işçinin yapabileceği işi, üretimi yapabilmektedir. Ve normal bir işçi ücretine üç çocuk, dört çocuk kuzu kuzu çalıştırılabilmektedir. Bu çocukların sigortası, sözleşmesi, sendikası, grev hakkı yoktur. "Höt!...diyende girecek delik ararlar. Vur başına, al lokmasını ağzından! Ve soframızdaki aşta ekmekte, evimizdeki mobilyada, boyanmış, donanmış altımızdaki arabalarda, okuduğumuz kitaplarda, dergilerde, gazetelerde, her şeyde bu çocukların alın teri, göznuru, küçük parmaklarının nasırlı izleri vardır...

Sitelerin Çocukları

Bahar yağmuru içinde vardım Sitelere. Sokaklar çamur, çukurlar göl, tepecikler ada. Her yanda çocuk, çalışan, koşturan, kalas kasnak taşıyan, patrona çay taşıyan çocuk. Simitçiler, gezgin satıcılar da çocuk. Atelyelerde tezgah başlarında motor çalıştıran, ağaç biçen, tutkal yapan, cila yapan, rende, küştere, destere, keser sallayan, çekiç vuran çocuk!.. Yedi yaştan onbeş yaşına sıskası, çelimsizi, kuru gövde çınar boylusu ile dolup taşan hep çocuk. Çocuklar üstüne kurulmuş Başkent Ankara'nın Siteleri!..

Yağmura çamura aldırdıkları yok. Giysileri çamurla uyum içinde. Saçlar, başlar, terli yüzler de öyle... Koştur Allah koştururlar. Giyimli kuşamlı tüccar patronlar mağazalarda, atelye vitrinlerinde koltuklu masalarda. Önlerinde çay bardakları, ağızda sigara, gözler camdan dışarı...

Eski bir tanışın yazıhanesine uğradım. "Avrupa'dan dönmüş"tü, "Neskofi mi, Türk kahvesi, Orelet, Çay mı?.." dedi. "Çay!" dedim. Döner koltuğa kasıldı arkaya doğru:

"Söyle bakalım, seni buraya nerenin rüzgarı attı?.."

Söyledim beni Sitelere atan "rüzgar"ın nedenini. Başını salladı, cık cık etti:

"Yazacak başka birşey bulamadın mı?... Yazık yazık, çok yazık, çocuklara, çıraklara mı düştün şimdi de!.."

Patrona ters gelmeyecek biçimde konuyu özetledim. Yumruğunu masaya vurdu:

"Hah şöyle... Kutlarım seni dostum!" dedi, "Haylaz çocuklar, tembel çocuklar, ekmek elden, su gölden çocuklar örnek alırlar bu çocuklardan... Çok iyi, çok iyi! Ben eğitime şahsen çok önem veririm. Kalkınma eğitimle başlar. Bu çıraklar eğitimsiz. Teknik bilgi yok. Çıraklık ve kalfalık kanunu çıkarıldı, uygulanmıyor. Yani demek isterim ki, bu çırakların tek noksanı var, o da eğitim. Bunun dışında keratalarn işleri yolunda. Hem para alır, hem ustalık öğrenirler..."

İşleri yoğundu tanışın. Telefonlar, giren çıkan müşteriler, imzalar, bonolar, faturalar... Kalkacaktım. Telefon konuşmasını bitirdi, bana döndü:

"O iş kolay dedi, bu çoukları ben çok iyi tanırım. İstediğin bilgiyi benden alabilirsin!.."

Çırakları iş yerlerinde göreceğimi, kendileriyle konuşacağımı söyledim. Sözümü böldü:

"Hayır, hayır!.. Senin zahmet etmene gerek yok. Hava yağmurlu. Atelyeler loş, soğuk. Ne işin var oralarda?.. Rahatsız olursun. Al kalemi eline, ne yazacaksan, ben söyleyeyim, sen yaz!.."

Aldım kalemi elime, o söyledi, ben yazdım:

"Bu Marangozlar Sitesi, 1960 yılında 400 atelyeden, yani küçük işletmeden ibaretti..."

"Benim konum başka!.."

"Acele etme canım, sen söylediklerimi yaz! Ne demiştim?.. Evet, 1960 yılında 400 işyeri vardı. Aradan geçen 29 yıl içinde, ben diyeyim kırk, sen de otuz kat büyüdü. Şimdi dört ayrı site bir arada: 1) Marangozlar Sitesi, 2) Mermerciler Sitesi, 3) Kerestéciler Sitesi... Adlarına bakarak yanılma sakın! Hepsinde aynı işler yapılır. Yani tek kelime ile mobilya imal edilir. Yurdun dört bucağına gönderilen o güzide mobilyalar burada yapılır. Dış ülkelere satarak deste deste döviz aldığımız ünlü Türk mobilyalarının üretim merkezi burasıdır... Yani sözü senin konuya getirmek istiyorum. Böyle büyük, böyle önemli bir sanayi kesimini çekip çevirenler, çırak dediklerimiz, o beğenmediğimiz o bacaksız yumurcaklardır!.."

Ercan, gündüz okula gider, gece bir lokantada "komi" olarak çalışır. Altı kardeşi kendisi, annesi ile 8 can insanın ekmek parasını kazanır...

YARIN:
ÇOCUK KÖLELER

TRT–Der : Yeni Maraşlar yaratılmak isteniyor

HABER MERKEZİ
(A.A)

Tüm Radyo-Televizyon Çalışanları Derneği (TRT–DER) Ankara Şubesi önceki günkü Genel Kurul toplantısında, Nevzat Şenol yeniden başkanlığa seçildi.

TRT–DER, önceki gün yayınladığı bildiride, Genel Kurul toplantısında, "Genel Başkan Erkan Oyal'ın görevden alınması" üzerinde durulduğu ve yönetimin protesto edildiği kaydedildi.

Genel İş İzmir yönetimini G.Merkezciler kazandı

DİSK'e bağlı Genel-İş Sendikasının önceki gün yapılan İzmir 1 nolu Şube Genel Kurulunda, Şube Başkanlığına Genel Merkez yanlısı Mustafa Cıka seçildi.

Eski Şube Başkanı Zeki Mertol'un Genel-İş Sendikası Ege Bölgesi Merkez Şubesi Başkanlığına getirilmesiyle İzmir 1 nolu Şube yönetimi dün yapılan 8. Olağan Genel Kurulla yeniden oluşturuldu..

GÜNÜN GÖZLEMİ

Söz var, sözcük var!..

Rıfat ILGAZ

Gerdeğe giren toy delikanlıya, eli yüzü açılmamış köy gelininin verdiği karşılığı bilmeyenimiz var mı?

Ne demiş çiçeği burnundaki gelin. "Sen hiç söz görmemişsin" demiş, "Seninki de bi söz mü".

O hesap, bizim söylediklerimiz, Melih Cevdet başta olmak üzere, hep sözcük... El oğlu bir söz söylüyor, bir söz söylüyor ki, sarı dananın aşığı gibi cuk oturuyor.

Siz bugüne kadar caminin, mescidin dışında "ihlas" diye bir söz duydunuz mu? Yetmiş yaşına bir basamak kaldı, ben duymadım! Duyan varsa beri gelsin!

"İhlas"ın anlamı mı?

Ben aşağı yukarı şağulladım ama, gene de Türkçe sözlüğe bakalım, dedim. Çevirdim ihlasla sayfaları ama, yok! Söyleyenin niyeti Türkçe konuşmak değil ki, bir kalburun içindeki cevizleri avuçlamak! Sözün kökenini, biraz da doğrusunu bulmak için, çevirdim geriye doğru sayfaları... "Halisane" diye bir söze rastladım. Neymiş karşılığı:

"Her türlü çıkar düşüncesinden uzak olarak temiz yürekle, özdenlikle..."

"Halisane" diyecek yerde "ihlasla" demeyi uygun bulmuş olacak dedim... Koltuğa oturduğu gün böyle "halisane" görev duygusuyla çalışacağını bildirmek istemiş olacak biz yurttaşlarına.

"İhlasla bu işe başladık, ihlasla devam edeceğiz" demekten kastı, budur olsa olsa.

Bu memlekette gerçekten en halisane duygularla işe başlayan, en halisane duygularla işine devam eden yurttaşlar da çıkacaktır elbet! Bunda hiçbir kuşkumuz yok! Bizim kuşkumuz, bu söz, bu "ihlas" sözü, Türkçemizde kullanılsa bile, bu biçimde kullanılmayacağı konusunda... "Ben kullandım oldu" denirse kim ne diyebilir. Ama bu güneş yüzü görmeyen kelimeyi Kamus-i Osmani'den bulup çıkaran zat, bununla kalmıyor ki... Daha da ileri gidiyor:

"Meselenin içine cansiperane bir şekilde gireceğiz ve tüm milletin hükümeti olacağız" diye tüm Osmanlıca kelimatı da kafasını gözünü yara yara sürüp çıkarıyor lugattan.

"Meselenin içine cansiperane bir şekilde gireceğini söyleyen, gözünü budaktan esirgemeyen bu güçlü kişi, canına kimi, neyi siper ediyor acaba? Kendi canını koltuğuna mı siper etmek istiyor yoksa?

Türkçe sözlüğe bir kez daha bakmak gerekiyor. Arıyoruz "cansiperane"yi, yok!.. Yok ama, "cansiparane" var. Herhalde sayın hatip bu cansiparane sözünü kullanmak istemiş olacaktır. Onun karşılığı:

"Canını verircesine!"

Vermekle siper arasında ne ilişki var? Siparane diye başka kökten gelen "sipariş"i bile kapsamına alan bir söz var, siperle miperle hiç bir ilgisi olmayan... Bizim gözünü budaktan esirgemez görünen "ihlasla" işe girişen, özgeçi ve özveri sahibi olduğuna bizi inandırmak isteyen kişi, meğer cansiparane değil de, cansiperane bir şekilde girecekmiş meselenin içine. Canını vermek nerdeee, kendi canının siper edilmesi nerde?

Bugüne kadar cansiperane diye bir söz işitmediğimiz için 12 Kasım günü bu sözü radyoda spikerden duyunca "Eh, gene ufak bir yanlışlık oldu" deyip geçmiştik. Akşam kendi yaratıcısının ağzından duyunca: "Tamam!" dedik, "İçtenlikle söylenmiş bi söz!"

Öyle ya, geçtiği koltuğa ya canlar siper edilecek, ya da kendi canı için siper arayıp bulmaya çalışacak!

Şeyh Galip ne demişti Hüsn-i Aşk'ta:
"Sen sanma bunu şöyle böyle bir söz,
Gel sen dahi söyle böyle bir söz!"

Var mı böyle söz edecek, bir söz eri? Yanlışı doğrusundan, doğrusu yanlışından anlamlı bir söz söyleyebilecek, biri var mı başka?

Ünlü hatibin geçmiş aylarda buna benzer bir sözü daha olmuştu.

"Bize düşen vatanperver ve milliyetçi vazife, memleketin içinde bulunduğu vahim şartların ıslahında hükümete yardımcı olmaktır" diye.

Vahim şartların ıslahı, "mümkin" mi değil mi bu sorunu hatibin kendisine bırakıyoruz ama, "vatanperver" sözünün ancak "vatanperverane" şeklinde ıslahının "mümkin" olabileceğini açıklamakta yarar görüyoruz.

"Bize düşen vatanperverane ve milliyetçi vazife..." biçimine sokmak istiyoruz özür dileyerekten...

Böylece "onlara düşen yurtseverce ve ulusalca görev" biraz anlaşılır gibi olur, diye düşünerek...

Vatanperverane olsun, cansiperane olsun, bu sözlerin Farisi kelimelerden sayıldığı herkesçe bilinen gerçeklerdendir. Acem Şahı'na bile hayrı dokunmayan bu Acemce ve acemice kelimeleri böyle önemli günlerde tekrarlayanlara soralım:

"Selçuk oğullarının resmi dili Farisi değil miydi? Ne hayırı dokundu?"

"Öztürkçe konuşa konuşa tahta oturan Osman Oğulları'nın ağız değiştirip Osmanlıca konuşmaları, saltanatlarının ömrüne ömür mü kattı?

Gene de ana dillerini beğenmeyen milliyetçi politikacılarımıza, ana dili yerine Anayasa diliyle konuşmaya kalkışanlara ihlasla vatanperver ve cansiperane bir tavsiyemiz olacak.

"Bırakın bu ağızları da, adam gibi konuşun!"

MARAŞ KATLİAMININ TÜM YU

● ADANA

● Anafartalar, Adana Erkek, Karşıyaka, Yapı-Sanat, Devrim ve Ticaret liseleri başta olmak üzere öğenim kurumlarında öğrenciler ve öğretmenler derslere girmediler. Forumlar düzenlendi. Bu ilimizde öğretmenlerin % 40'ı öğrencilerin % 70i derslere katılmadılar.

● Ziraat Fakültesi, AİTİA ve Akademiye bağlı yüksek okullarda da öğrencilerin çoğunlukla derslere girmedikleri görüldü.

● Sümerbank, Ant-Birlik Çukobirlik ve Paktaş işyerlerinde çalışan toplam 14 bin işçi direnişe geçti.

● Eski Topel durağı kavşağına Kahramanmaraş olaylarını kınayan bombalı pankart asıldı.

● ANTALYA

● Tüm okullarda boykota geçildi. Örğenciler yürüyüşe geçtiler. Belediye alanında polisle öğrenciler çatıştı. Polis Yılmaz Akça yaralandı.

● İl'de durumun gerginleşmesi üstüne vali çevre illerden yardım istedi..

● Güvenlik kuvvetleri TÖB-DER'li öğretmenlerin evlerinde aramalar yaptı.

● ANKARA

● İncirli lisesi önünde toplanan öğrenciler güvenlik kuvvetleri tarafından kuşatıldı. Çıkan çatışma sonunda ODTÜ öğrencisi Ali Uzuner kurşunlanarak öldürüldü. Aynı olayda Tülay Öncel ve Hüseyin Yurttaş isimli kişiler de bacaklarından kurşunla yaralandılar.

● Demetevler semtinde protestolarını sürdüren kalabalıkla polis arasında çatışma çıktı. Polisin silah kullandığının görüldüğü olaylarda çok sayıda yurttaş yaralandı. PTT memuru Taha Özkul öldü.

● Yıldırım Beyazıt Lisesinde öğrencilerin giriştiği boykot ve protestoyu polis bastırmağa çalıştı. Çıkan çatışmada polis duruma hakim olamadı. Bunun üzerine olay yerine çok sayıda çelik yelekli komondo birlikleri getirildi. Lise ve Sultan Murat Mahallesi tanklar ve panzerlerle çevrildi. Bölgede geniş çaplı bir operasyon sürerken sokak aralarında öğrencilerle güvenlik kuvvetleri arasında yer yer çatışmalar oldu. Gözyaşartıcı bomba kullanıldı.

● Bu arada öğrenci velileri lisenin önünde toplanarak çocuklarının götürülmesini engellemek istediler. Yer yer öğrenci velileri ile güvenlik kuvvetleri arasında da çatışmalar oldu.

● Ulus Endüstri Meslek lisesinde öğrenciler okulu işgal ederek direnişe geçtiler. Güvenlik kuvvetleri beşyüze yakın öğrenciyi gözaltına aldı.

● Etlik lisesinde öğrenciler derslere girdiler. Öğretmenlerse dersleri boykot ettiler.

● Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğrenciler forum yaptı. Onüç öğrenci gözaltına alındı. Bu arada 50'nci yıl anfisinin önüne "Maraş'ın katili faşistlerdir"'yazılı pankart asıldı.

● Ankara Belediye'sinde katliam protesto edildi. Daire Müdürü Hıdır Çağlar, Emlak İşleri Müdür yardımcısı Ziya Kahya, Özel Kalem büro şefi Salih Kupisi ile Belediye Başkan odacısı dahil yüz kişi göz altına alındı

● Sağlık Bakanlığı Maliye Bakanlığı ve çeşitli vergi daireleri, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile ve Emekli Sandığı Kızılay binasında, Zirai Donatım Kurumu'nda işçi ve memurlar çeşitli protesto eylemlerinde bulundular.

● Ulus da bulunan 1.Sanat okulunda camlara pankart asan öğrencilere bomba atıldı; can kaybı olmadı.

● Ankara'nın çeşitli semtlerinde korsan mitingler düzenlendi ve pankartlar asıldı. Polis miting düzenleyen ve pankart asanlardan bir kısmını gözaltına aldı.

● MHP Ankara Merkez İlçe Başkanı Şahin Bingöl öldürüldü, kardeşi yaralandı.

● Ulus'ta meydana gelen olaylarda iki otomobil yakıldı.

● AP Bolu Milletvekili Müfit Bayraktar ve İzmir Milletvekili Ali Naili Erdem'in evine bomba atıldı.

● Tuzluçayır, İncirli, Yıldırım Beyazıt, Ulus Endüstri Meslek, Yıldırım Beyazıt Meslek Liseleri 2 Ocak 1980 tarihine kadar tatil edildi.

● Abidinpaşa'da Şahin Güngör ile kimliği belirlenemeyen bir kişi öldürüldü

● CHP Çankaya ilçe merkezi bombalandı. Binada büyük hasar meydana geldi.

● Çin-Çin bağları semti ev ev arandı onbir kişi gözaltına alındı.

● Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Basın Yayın Yüksek Okulunda bir günlük boykot kararı alındı ve uygulandı.

● Ulus Yaşlılar Sosyal Güvenlik dairesinde beşyüz kişinin katıldığı bir forum düzenlendi.

● Yenidoğan Altındağ caddesinde polis ekiplerine otomatik silahlarla ateş açıldı.

● Aktaş semtinde evinin balkonunda oturan Hasan Küçükyiğit açılan ateş sonucu öldü.

YAVRUSUNA EL SALLIYOR: Güvenlik kuvvetlerinin kordonu altındaki Yıldırım Beyazıt lisesi binasının üst katlarında pencereden cocuğunu gören bir ana ona el sallıyor ve bağırıyor 'Korkmayın yavrularım'

● AYDIN

● Okullarda boykot sürdürüldü. Turizm ve Otel İşletmesi yüksek-okulunda çatışma çıktı.

● BALIKESİR

Ticaret, Endüstri Meslek, Balıkesir Koray Lisesi ve DMMA İşletmecilik ve Turizm Yüksek okullarında boykot yapıldı. Öğrencilerden 22 kişi gözaltına alındı.

● Ivrindi, Burhaniye, Bigadiç, Savaştepe öğretmen okulu ve liselerinde boykot sürdürüldü.

● Balıkesir'de çıkan olaylarda beş toplum polisi ve yüz öğrenci yaralandı

● BURSA

● Demirpaşa Meslek Lisesi'nin 1200 öğrencisi okul işgal ederek boykot yaptılar. Ayrıca boykotlar Erkek Lisesi, Ticaret Lisesinde de sürdü.

● DENİZLİ

● Endüstri Meslek ve Cumhuriyet lisesi öğrencilerinin yürüyüşü sırasında polisle çatışma çıktı. 200 öğrenci gözaltına alındı.

● ERZİNCAN

Erzincan'da dersleri boykot eden onbeş öğretmen hakkında kovuşturma açıldı.

● GİRESUN

Giresun'un çeşitli öğrenim kurumlarında boykot sürdürüldü.

● GAZİANTEP

İsmetpaşa, Düztepe, Devrim ve Atatürk liselerinde 87, Nizip Lisesinde ise 50 öğretmen dersleri boykot etti.

İslahiye ilçesinde bombalı pankart asıldı.

● HATAY

HAtay'da 140 öğretmen dersleri boykot ettiler. İskenderun, Samandağ, Dörtyol, Antakya'da derslere girmeyen öğretmenler hakkında kovuşturma açıldı.

● ISTANBUL

● İstanbul Üniversitesi Edebiyat, İktisat, Hukuk ve Fen Fakülteleri öğrencileri yaptıkları forumda Maraş katliamını protesto ettiler. Daha sonra Aksaray yönünde yürüyüşe geçildi. Güvenlik kuvvetlerinin engellemesi üstüne çatışma çıktı. Çok sayıda öğrenci yaralandı.

● İstanbul Teknik Üniversitesi Taşkışla öğrencileri okulda forum yaptıktan sonra Taksim yönünde yürüyüşe geçtiler. Güvenlik kuvvetlerinin havaya ateş açması sonunda öğrenciler dağıldı.

● İTÜ Maçka binasında ve Maçka Yüksek Tekniker okulunda forum düzenleyen öğrenciler yürüyüş için okuldan çıktılar. Yürüyüşçülerle onları dağıtmak isteyen güvenlik kuvvetleri arasında çatışma çıktı. Öğrenciler güvenlik kuvvetlerine molotof kokteyli attılar.

● Aksaray yöresindeki Vatan Mühendislik, Aksaray İktisadi Ticari ilimler Y.O ve Çapa Tıp Fakültesi öğrencileri okullarda forumlar düzenlediler.

● Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Y.Okulunda öğrenciler protesto pankartı asarak forum düzenlediler.

● Galatasary Mühendislik öğrencileri olayı protesto ederek okulu işgal ettiler. Güvenlik kuvvetleri 40'ı kız olmak üzere 480 öğrenciyi göz altına aldı.

● Yıldız DMM Okulunda forum yapan öğrenciler okul dışında yürüyüşe geçtiler. Güvenlik kuvvetleri yürüyüşçüleri kuşatınca çatışma çıktı ve yaralananlar oldu.

● Zincirlikuyu Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri K.Maraş olaylarını lanetliyerek okulu işgal ettiler. Güvenlik kuvvetleri okulu boşaltarak 213 öğrenciyi gözaltına aldı.

İran/da neler oluyor

Dış Haberler Servisi

EMPERYALİZMİN ORTA DOĞU'DAKİ KALESİ YIKILDI

İran devriminde en büyük rolü kitle gösterileri oynadı.

Emperyalizmin kırılan halkası

Dünyadaki politik dengeyi etkileyen İran Devrimi hala gelişimini tamamlamış değil. Dünya politikasının bugün İran devrimi çevresinde odaklandığını söyleyebiliriz. Amerikan emperyalizminin bir kale haline getirerek "alt-emperyalizm" işlevini yüklemeğe, bölgesel bir güç yapmağa çalıştığı İran'da emperyalist zincirin halkalarından biri kırıldı. İran devrimi dinsel görüntüsünün altında, emperyalizm ve diktatörlüğe karşı tüm emekçi yığınların galeyana gelmesi sonucunda, kitle gösterileri, kitle grevleri, çeşitli milliyetlerin direnişleri, ordunun çözülmesi ve silahlı ayaklınma sonucunda başarıya ulaştı.

Amerikan büyük iş çevrelerinin basını, İran devriminin bu dinsel görüntüsünü bahane ederek devrimi dinsel gericiliğin zaferi olarak, 8. yüzyıla bir geri dönüş olarak tanımladı. Şah rejiminin terörüne on yıllarca ses çıkarmayan, onaylayan bu çevreler, bugün riyakarca İran'da insan haklarından sözediyorlar. Wall Street Journal "Bütün kusurlarına karşın Şah, temelde ilericiydi" diyebiliyor. Christian Science Monitor'un manşeti ise şöyle: "İran insanlıkla pervasızca alay ediyor". Ya da Washington Post'un başlığı: "Humeyni yönetiminde temel haklar Şah dönemine oranla daha fazla çiğneniyor." Bütün bunlar daha İran devriminin ilk başında atılan manşetler. Daha sonra batı basını Humeyni'yi gerici, yobaz, insanlık düşmanı, hrıstiyan aleminin düşmanı, kindar gibi "bilimsel" ve "ciddi" suçlamalar yöneltti. Mısırlı uşakları Enver Sedat ise, Humeyni'nin müslüman olmadığını iddia edebildi.

İran devriminin bugünkü gelişimi içinde Ayetullah ve mollaların hala kitlelerin öncülüğünü elinde tuttuğu açık. Ama diktatörlükler ve emperyalizm karşısında din adamlarının direnişe katılmasının tek örneği İran değil. 1960'larda tüm Arap dünyasında gelişen anti emperyalist hareketlerle birlikte bir islam sosyalizmi akımı da gelişmişti. Bunun dışında İran ölçüsünde olmamakla birlikte birçok ulusal kurtuluş hareketinde ve direnişlerde din adamlarının da savaşa katıldığı görüldü. Ayrıca III.Enternasyonal daha 1920'lerde sömürge ve yarı sömürge ülkelerdeki anti-emperyalist direnişin dinsel bir örtüye bürünebileceğini belirtmişti. Ama İran'a özgü olan yan ise, bir devrimin yönetiminde dinsel kökenli kadroların ilk kez bu ölçüde etkili olabilmesi.

Bugün Amerikan emperyalizmi ve İran'daki karşı devrimci güçler doğrudan bir saldırıya geçmekten çok, vurkaç eylemleri ve suikastlerle yetiniyor ve devrimin bağrındaki çelişmelerin uzlaşmaz çatışmalara dönüşmesini bekliyorlar. İran ordusu bugün için henüz konumunu belli etmiyor. Ama devrimin bitmesinden yana olanlar ve şahlık kalıntıları, kitlelerin yatıştığı ve devrimden umudunu kesmeğe başladığı bir anda, vurucu güç olarak yine ordudan yararlanmayı tasarlıyorlar.

Kısacası İran devriminin gelişimi, devrim içinde tutarlı bir gücün öncülüğü alabilmesine bağlı olacak. Tutarlı bir önderlik oluşmazsa, İran devrimi, devrimi gerçekleştiren güçlerin iç çatışmaları arasında boğulup gidecektir.

İran: Gelişimi tamamlanmamış bir devrim

"İran devrimi uğrunda ölen tüm kadın ve erkekler için şimdi bir dakikalık sessizlik? " 10 Şubat 1979 Cumartesi günü Tahran radyosu ele geçirilmiş ve Devrimin Sesi adıyla yayına geçmişti. Bir dakikalık sessizlikten sonra yeni bir bildiri yayınlandı. "Şimdi sessizliğe son veriyoruz ve zafere ulaşmak için giriştiğimiz önü alınmaz mücadeleyi sürdürüyoruz. 25 yıldır sessizliğe mahkum edildik, artık bizim sesimiz halkın sesi yükselecek. Bu devrimin sesidir."

"Günlerdir sokaklarda süregelen . çatışmaların sonu alınıyor. Askerlerin büyük çoğunluğu da kitlelere katılmağa başladılar. Hapishanelerin kapıları açılıyor. SAVAK tarafından tutuklanan 11.000 siyasi tutuklu kurtarıldı."

"Şiraz'da tüm polis karakolları işgal edildi. Aldığımız haberlere göre gerici askerlerin saldırıları sürüyor. Mücahidin ve Fedayinli yoldaşlar, yardımınıza ihtiyacımız var."

Birkaç dakika sonra yapılan yayında ise şöyle deniyordu: "Devrimin sesi emniyettedir. Devrimci askerler bizleri koruyor."

Aynı gün Meclis, senato ve Şahın sarayı işgal edildi. Tahran polis merkezi ele geçirildi. Dosyalar yokedildi. Şahın atadığı başbakan Bahtiyar kaçtı. Generallerin büyük bir bölümü tutuklandı. Ordu kışlalarına döndü. Ve Bazergan Numeyni tarafından başbakan olarak atandı.

Böylece iki yıldır Şah'a karşı çıkan bütün güçlerin elbirliği ile sürdürdüğü, ve sonunda kitle grevi ile silahlı ayaklanmaya dönüşen devrimin birinci evresi başarıya ulaşıyordu. Bundan böyle İran devrimi içinde yeralan güçlerin birbirlerine karşı mücadeleye girişeceği, bu arada karşı devrimci güçlerin de yeraltı eylemine geçeceği yeni bir dönem başlıyordu.

İran devrimi bugüne kadar ki gelişimi içinde genel olarak dinsel ve milliyetler düzeyinde ise ulusal olma özelliğini sürdürecekti.

İRAN'IN ÖZELLİKLERİ

20. yüzyıl başlarında İran çok zayıf bir merkezi hükümeti bulunan şeklen bağımsız olan ama Rus çarlığı ile İngiltere'nin nüfuz bölgesi içinde yeralan bir ülkeydi. Daha sonra İngilizlerin desteğiyle şahlığını ilan eden Rıza Han döneminde merkezi devlet gelişti ve bir dönem Nazi Almanya'sına yaklaşmakla birlikte İran, Musaddık dönemine dek İngiltere'nin nüfuz bölgesi içinde kaldı. Musaddık'ın 1953'te CIA'nın düzenlediği bir darbe sonucunda devrilmesinden sonra İran Amerikan emperyalizminin kalelerinden biri haline getirildi.

İran topraklarının yüzde 50'sini çöller oluşturmakta, 1976'da 33,6 milyon olan ülke nüfusunun bugün yarısı kentlerde yaşıyor. Tahran'ın nüfusu 5 milyon, İsfahan, Maşhad, Tebriz 1 milyon, Şiraz ise yarım milyon dolayında nüfusa sahip. Nüfusun en yoğun olduğu bölgeler ise kuzeydeki tarım bölgesi ile Kuzistan'daki petrol bölgesi.

İRAN'DAKİ MİLLİYETLER

İran çok uluslu bir ülke. Ancak nüfus sayımlarının resmi sonuçlarından kesin bir bilgi edinmek mümkün değil. Çünkü bu sayımlarda yalnız dil guruplarına yer verilmiş, Farsça bilen milliyetler de Fars olarak kaydedilmiştir. Çeşitli kaynaklarda verilen bilgilere göre belli başlı milliyetler ve bunların benimsediği mezhepler şöyledir:

FARSLAR: Ülke nüfusunun yarısını oluşturmaktadırlar. Büyük çoğunluğu şii mezhebindendir. Gilani ve Mazendarani dili de Farsçanın bir koludur.

AZERİLER: Resmi sayılara göre nüfusun yüzde yirmisi Azerice konuşmaktadır. Azerilerin çoğunluğu da şii mezhebinden.

KÜRTLER: İran'daki Kürtlerin sayısı konusunda verilen sayılar ise 4 ile 6 milyon arasında değişiyor. Çoğunluğunu sunnilerin oluşturduğu Kürtlerin Kermanşah bölgesindeki kesimi ise Şii mezhebinden.

ARAPLAR: Çoğunluğu güneydeki Kuzistan bölgesinde yaşayan Araplar için verilen sayılar ise 600 000 ile 2 milyon arasında değişiyor. Araplar çoğunlukla sunni mezhebinden.

BELUCİLER: Belucilerin büyük çoğunluğu Pakistan'da yaşıyor. Pakistan'daki Belucilerin ayaklanması 1970 lerin ortaların da şahın yardımıyla ezilmişti. İran'ın en yoksul kesimini oluşturan Beluciler üzerine verilen sayılar ise 500. 000 ile 800 000 arasında değişiyor.

TÜRKMENLER: Sovyet sının yakınlarında yaşayan ve çoğunluğu sunni olan Türkmenlerin nüfusu ise yarım milyon civarında.

1976 sayımlarına göre İran nüfusunun yüzde 6'sını göçebeler oluşturuyor. (2 milyon) Bunlar arasında Güney İran dağlarında yaşayan Kaşkaylar, Luriler ve Bahtiyariler gibi aşiretler de var

Devrimin kesin zaferi kitle gösterilerinin sılahlı ayaklanmaya dönüşmesi sonucunda sağlandı.

YARIN: KİTLELERİN AYAKLANMASINA İRAN'DAKİ TOPLUMSAL VE EKONOMİK BUNALIM YOLAÇTI

...TTAKİ PROTESTO EYLEMLERİ

●İstanbul liselerinde boykotlor ve protestolar sürdü. Şişli lisesinden 300, Feriköy lisesinden 150, Vefa lisesinden 15 i kız 71 kişi, Kasımpaşa lisesinden 30, Vefa Poyraz, Yedikule, Atatürk Lisesinden 1er öğrenci Yeşilköy Lisesinden 4, Fenerbahçe Lisesi'nden 1 öğretmen ve 13 öğrenci gözaltına alındı. Bu arada öğrencilerin tutuklanmasına karşı çıkan öğretmen Yılmaz Özkan'da sıkıyönetimce gözaltına alındı.

●Sultanahmet Yapı Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri okulda yaptıkları forumdan sonra yürüyüşe geçtiler. Güvenlik kuvvetlerinin silah atarak kovaladığı öğrencilerden Halkın Kurtuluşu gurubundan Rasim Türeoğlu boynundan yaralanarak hastahaneye kaldırıldı.

●İstanbul TÖB-DER yöneticileri ile Kadıköy'den bir gurup öğretmen gözaltına alındı.

●Behçet Kemal Çağlar, Cumhuriyet, Fenerbahçe, Sarıyer Pendik, Zeynep Kamil Sağlık Koleji ve Florence Naitingele Hemşirelik Yüksek okulunda boykotlar yapıldı. Pertevnihal Lisesi'nde 21 Aralık'ta başlayan boykot 24 Aralıkta da sürdü.

●İstanbul' da birçok işyeri sahibi işyerini tatile sokarken Nevtron Televizyon Fabrikası, Napidus Anonim Şirketi, Nikol Kollektif Şirketi, Bomonti Fabrikası, Faber Kalem Fabrikası, Beşler, Üstübeş, Uniko Kablo Sanayi, Tekstil Sendikasına bağlı Bakırköy, Yedikule, Topkapı şubelerine bağlı tüm işyerlerinde, Elmas Dikiş Makinaları, Metuart Maknian Sanayi A.Ş. Tekel'e bağlı iş yerlerinde ve Gürçelik döküm şirketinde çalışan tüm işçiler değişik saatlerde Maraş katliamını protesto ederek saygı duruşunda bulundular.

●Tahtakale telefon santralinde çalışan 500 santral memuru katliamı lanetliyerek işi durdular. Güvenlik kuvvetleri santralı sardı. Direniş akşama kadar sürdürüldü.

●İstanbul Bağcıar, Safraköy, Kağıthane Belediyelerinde çalışan işçiler de direniş ve protestolarda bulundular.

●Ömer Hayyam, ve Laleli'deki gösterilerde Maraş katliamını ve faşizmi lanetleyen sloganlar atıldı, ateşler yakıldı.

●Şişli İETT garajına, Denizcilik Yüksek Okuluna, Osmanlı Bankası Galatasaray Şubesi önüne, Eminönün'deki bir inşaata, Edırnekapı Mezarlığı duvarına, Behçet Kemal Çağlar Lisesine, Zincirlıkuyu Meslek Lisesine, Mecidiyeköy Likör Fabrikası önüne, Dolapdere Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu'na bir yıl önceki faşist katliamı lanetleyen pankartlar asıldı.

●Boğaziçi Üniversitesi ve Sultan Ahmet Endüstrisi Meslek Lisesi öğrencileri, "Bir katliamın protesto edilmesine güvenlik kuvvetlerinin el koymasını" kınayarak, eylemlerini başarıyla tamamladıklarını belirttiler.

●Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri olaylardan sonra basına yaptıkları açıklamada göz altına alınmak istenen öğrencilerin "öğrencilerin direnişiyle geri alındıklarını" açıkladılar.

Selimiye Kışlası'nda dün devrimci tutukluların kaldığı bölümlerde, direnişe geçerek K.Maraş olaylarını protesto ettiler.

●Sultan Ahmet Endüstri Meslek lisesi öğrencileri ise yaptıkları açıklamada protesto eylemi sırasında jandarmanın açtığı ateş sonucunda bir arkadaşlarının yaralandığını ve 8 arkadaşlarının gözaltına alındıklarını bildirdiler.

●İZMİR

●23 Aralık Pazar günü "Faşizmi ve katliamları protesto mitingi" yapıldı. Mitinge binlerce kişi katıldı.

●Izmir'ın çeşitli öğrenim kurumlarında boykot sürdü. Bildiri dağıtan ve pankart asan öğrencilerden 10'u boykota katılan öğrencilerden ise 28 kişi gözaltına alındı.

Tariş Üzüm İşletmesi'nde işçiler 9-12 arası işi durdurdular.

●Sümerbank Basma Fabrikası, Tariş Pamuk depoları, Ödemiş Tekstil Fabrikasında işçiler işyeri kapılarını içerden kaynaklıyarak direnişe geçtiler.

●Tekstil Sendikası anma toplantılarına onbeş bin işçinin katıldığını açıkladı.

●T.E.K. Bölge Müdürlüğü Tek-Ges İş, Enerji-İş, Enerji Der ve Elektrik Mühendisleri Odası'nda protesto toplantıları yapıldı.

●KARS

●Kars'taki tüm öğrenim kurumlarında boykot düzenlendi. B u arada kent içinde yaşam aksadı, dükkanlar açılmadı.

●MANİSA

●Manisa Merkezi ve ilçelerinde okullarda derslere girilmeyerek direnişte bulunuldu. Direnişlerin olaysız geçtiği bildirildi.

●MERSİN

●Mersin'de birçok okulda öğrenciler derslere girmedi. Okulların önünde toplanan öğrenciler polis tarafından dağıtıldı.

●MUĞLA

●Bazı öğrenim kurumlarında öğrenciler derslere girmediler.

●RİZE

Rize'de birçok okulda boykotlar yapıldı. Sabah saatlerinde Rize-Hopa yolu bir süre trafiğe kapatıldı.

●Hopa'da dükkanlar açılmadı. Otomobiller kontaklarını kapadılar.

●Çay üreticilerinin yaptığı mitingde'de Kahramanmaraş olayları protesto edildi.

● ORDU

●Ordu ilinde Ünye, Aybastı ve Perşembe ilçelerinde ortadereceli okullarda boykotlar yapıldı.

● SAMSUN

●Havza ilçesinde duvarlara sol içerikli afiş asan bir grupla güvenlik kuvvetleri arasında silahlı çatışma çıktı. Afişçilerden Hanefi Ergin ağır yaralı olarak hastahaneye kaldırıldı.

●Çarşamba ilçesinde boykota yüzelli köy ilkokulunun öğretmeni katıldı. Öğrenciler okulları terkettiler. Öğrencilerde dersleri boykot ederek protesto gösterileri yaptılar.

● TARSUS

●K.Maraş olaylarını protesto amacıyla Tarsus'da beş lise ile bir ortaokulda öğrenciler derslere girmediler. Ticaret Lisesi, Cengiz Topel lisesi, Tarsus Fen Lisesi, Erkek ve Cumhuriyet Liselerinde boykota çok sayıda öğrenci katıldı. C.Topel lisesindeki aramada patlamaya hazır iki dinamit lokumu bulunduğu bildirildi. Bu olayla ilgili olarak Neyim Özulusever gözaltına alındı.

● TUNCELİ

●Tunceli'de tüm okullarda öğretim yapılamadı. Tunceli Valisi yaptığı açıklamada Tunceli ve tüm ilçelerinde boykotlar yapıldığını bildirdi. Öğretmen ve öğrenciler derslere girmeyerek zaman zaman da korsan mitingler yaptılar. Güvenlik kuvvetleriyle mitingciler arasında çatışmalar çıktı. Korsan mitingler sırasında çıkan çatışmalarda Recep Bıyıklı adında bir er yaralandı, Merkez'de 12, Pertek'te 36, Çemişkezek'te 27 kişi gözaltına alındı.

●Öte yandan Tunceli'nin merkezinde ve bazı ilçelerinde Maraş katliamını protesto eden birçok esnaf dükkanını açmadı.

●ZONGULDAK

●Bartın Endüstrisi Meslek Lisesi'nde öğrenciler forum düzenledi, daha sonra yürüyüşe geçildi. Güvenlik kuvvetleri öğrencileri engelleyince çatışma çıktı. Oktay Erdoğan ve Celam Batum tutuklandı.

El Salvador cuntası baskıları sürdürüyor

SAN SALVADOR

Marinella Garcia Villa adındaki İnsan Hakları Komisyonunun Salvador'lu yöneticisi, Paris'te yaptığı açıklamada, El Salvador Cuntasına karşı suçlamada bulunarak, şöyle dedi

"Avrupa da, 15 Ekim'de El Salvador'da yapılan ve eski diktatör General Romero'nun devrilmesini sağlayan darbeyi, demokratik bir çıkış yolu olarak görme eğilimi kesinlikle yanlıştır. Salvador'da olaylar, daha kötüye gitmese bile, en azından hiçbir şey değişmemiştir. Olaylar bu görüşümü kanıtlıyor."

Gerçekten de, El Salvador'da, 15 Ekim den bu yana, askerlerin toplu katliamlarında 200'den fazla kişi öldürüldü, sendika militanları tutuklandı, sayısız insan kayboldu, işkence izleri taşıyan birçok ölü bulundu. Genel af ilan edilmesine rağmen, birçok politik tutuklu salıverilmedi. M.G.Villa, açıklamasında ayrıca, Salvador'da emekçi sınıfların ekonomik durumuna da değindi. Açıklamaya göre, yeni cunta, kahve plantasyonlarında çalışan işçilerin tavan ücretini günde 160 TL. ve şeker çiftliklerinde çalışanlarınkini de günde 200 TL olarak saptamıştı. Ancak, bu ücretler bile çiftlik sahipleri tarafından uygulanmamakta ve işçilere daha düşük ücretler verilmektedir. 18 Aralık ta, 25 ve 19 Aralık'ta 35 işçinin katledilmesiyle ilgili olaylar da, bu ücret düşüklüğü nedeniyle yapılan gösteriler oldu. Bundan başka, yeni yönetimin toprak reformuyla ilgili yasa tasarısıda, gerici çevreler tarafından tepkiyle karşılaştığı için donduruldu. G.Villa şöyle devam etti:

"Kendi kendimize sormuştuk: Yeni yönetimin, yapacağı reformları Orduya kabul ettirecek gücü var mı? Ancak şimdi, ABD güdümünde ve Salvador'lu toprak kapitalistleriyle "modern sanayicilerin" desteğinde oluşan bu cuntanın, yalnızca eski yönetimin politikasını devam ettireceğini düşünüyoruz. Bu nedenle, yeni cuntanın, ya halk güçlerinin derin muhalefeti, ya da faşistlerin bir askeri darbesiyle yıkılacağı kanısındayız." G.Villa, yeni hükümet içinde cuntaya "sol" ve demokrat bir görünüm vermek için alınan sosyal demokrat eğilimli Devrimci Hristiyan Hareketi ve Komünist Partisi gibi ilerici gözüken siyasi hareketlerin neden hala yönetimden ayrılmadıkları konusundaki bir soruyu ise şöyle yanıtladı:

"Bu geleneksel siyasetlerin, artık kitlelerle tüm ilişkileri kopmuştur. Bu partiler içerisindeki devrimci kişiler, çoktan ayrılmıştır." 20 Aralık'ta, devrimci güçler, San Salvador Başpiskoposluğunu işgal ettiler. Bu eylemin nedeni, San Salvador Başpiskoposu Romero'nun ülkede öteden beri, bir insan hakları savunucusu ve ödün vermeyen bir muhalif olmasına bağlanıyor. Eylemciler, Romero'ya baskıları durdurması ve siyasal tutukluların serbest bırakılması için isteklerini bildirdiler. G.Villa, Romero'nun son köylü katliamları konusunda sessiz kalmayacağını muhalefetini sürdüreceğini ummaktadır.

Bilindiği gibi, bir Orta Amerika ülkesi olan El Salvador yıllardan beri askeri cuntayla yönetilmekteydi. Ülkedeki geniş şeker, kahve ve pamuk plantasyonları ABD'li tekellerin bu ülkeye ilgi göstermesini sağlamıştı. Nikaragua'da gelişen ve başarıya ulaşan devrim hareketi, El Salvador'daki toplumsal muhalefetin de genişlemesine yol açmış, iktidarda bulunan General Romero ya karşı mücadeleler yoğunlaşmıştı. Bu olaylar üzerine, Ordu içerisinde sol görünümlü bir grup darbe yaparak iktidarı elegeçirmişti. Ancak yeni cunta, vadettiği reformları gerçekleştirmedi.

San Salvador'da protestolar sürüyor.

Brüksel de Hitlerin madalyonları satılıyor

BRÜKSEL(A.A)- Ön yüzünde Hitler'in portresi arka yüzünde de imparatorluk kartalıyla gamalı haç ve "bir ulus, bir imparatorluk, bir önder" yazısı bulunan altın kaplama ve gümüşten Hitler madalyonları Brüksel'deki bir garda açıkça satılmaya baslandı.

OPEC'in birliği sarsılıyor

DIŞ HABERLER SERVİSİ

Petrol ihraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) bakanlarının başta ihraç fiyatları olmak üzere Caracas toplantısında gündemde olan diğer konular üzerinde de anlaşmaya varamamaları sonucu OPEC in ham petrol fiyatları üzerindeki denetiminin tümüyle kalktığı bildirildi.

Petrol üreten ve ihraç eden 13 ülkenin üye olduğu OPEC'in son toplantısının anlaşmazlıkla sonuçlanması bölünmenin ilk işareti olarak nitelendiriliyor

OPEC bakanları toplantısında fiyatın yüksek tutulmasını isteyen Libya Nijerya ve Cezayir halen en pahalı petrol ihracatçıları durumundalar

Düşük ham petrol ihraç fiyatları uluslararası petrol tekellerinin karlarını arttırır bu nedenle fiyatlar yüksek tutulmalı ancak bu fiyatlardan en çok etkilenecek ülkelerin başında gelen gelişmekte olan ülkelere yardım yapılmalı diyen İran Petrol Bakanı Moinfar İran petrolünün ortalama ihraç fiyatının 28.5 dolar olarak belirlendiğini açıkladı

BATI ÜLKELERİNİN TELAŞI

Batılı ülkeler ve AET OECD gibi uluslararası kuruluşların yetkilileri hızla artan petrol fiyatlarının gelişmiş kapitalist ülkeleri yeni bir bunalıma iteceğini enflasyonu arttırarak ekonomik büyümeyi köstekleyeceği yönünde açıklamalar yapıyorlar

Bunlardan Kalkınma İçin Ekonomik İşbirliği Örgütü (OECD) nün yayınladığı 1980 yılı ekonomik raporunda, 1978 yılındaki olayların tekrarlanması halinde 'ciddi durgunluk tehlikesiyle karşı karşıya gelmek neredeyse kaçınılmaz olur denilmektedir.

DÜNYA GÖZÜYLE

"Köklerin Öğrettikleri"

Prof. Türkkaya ATAÖV

Bunca yıldır ırkçılığın zulmüne ilişkin yazıp söylediklerimiz, herhalde, televizyonumuzda sürüp giden "Kökler" dizisi kadar ırk ayrımı ve baskısının ne olduğunu, beyaz Amerika'nın neyi simgelediğini halkımıza bu kadar yaygın biçimde anlatamamıştır. "Kökler" dizi filmi yalnız Türkiye'de değil, Amerikan ırkçılığının anayurdunda da tartışılıyor. Tahminlere göre, orada 60-80 milyonun izlediği bu program, bugün, Amerikan kültür yaşamında da bellibaşlı bir olay olmuş, filme kaynaklık eden kitabın yazarı zenci Alex Haley, adı pek işitilmemiş bir gazeteciyken bir anda üne kavuşmuştur.

Köleci düzene dayalı Güney hakkında Amerika'da daha önce kitap yazılmamış değildi. Bilimsel araştırmaların yanında, ünlü romanlar ve öyküler de vardı. Alex Haley'in ortaya koyduğu kitap büyük ölçüde belgeseldir; onun çalışmasının yeniliği ve çekiciliği de bu. Olayların ana çizgisi ve bazı ayrıntılar gerçekten olmuştur. Yazar bir tarihçi, bir gezgin, bir coğrafyacı, hatta bir dilci gibi onlki yıl çalışmış, kendi dedelerinin yaşamını yukarı doğru izleyerek yalnız kendi kökenini değil, Amerikan zencilerinin köklerini de meydana çıkarmıştır. Anlaşıldığına göre, bu araştırma düşüncesi ona kendi ninesinin "Kinte" adında bir Afrikalı köleden türediklerine ilişkin sözlerinden kaynaklanıyor.

Ninesinin anımsadıklarıyla yola koyulan Haley, birkaç göbekten dedesi Kinte'nin köle olarak satıldığı Virginia'daki eski sayım listeleri ve onsekizinci yüzyıl gazetelerini karıştırmakla işe başlar, köle taşıyan gemilerle ilgili raporları izler, Amerikan Ulusal Arşivlerinden sonra İngiliz Müzesinde çalışır ve araştırmalarını Batı Afrika'da Gambia Nehri kıyılarında sürdürür. Bir düzine yılın yaratıcı çabasıyla ortaya çıkan kitap, aslında, televizyon filminden daha güçlüdür. Filmde kitabın belgesel niteliğinden önemli bir kısım kaybolmuş, bazı olaylar duygusallaşırken sunileşmiştir. Ancak, film de, kitap gibi, ana temayı seyirciye tabii ki verebiliyor. Hem kitap, hem film yazarın köle düzenine karşı nefretini, Siyah ırkına olan saygısını, onların cehennem koşullarındaki yaşam içinde bile gurur, umut ve iyi olan şeylere bağlılıklarını başarıyla yansıtıyor.

"Kökler"in kahramanı olan Kunta Kinte'nin Afrika'da yakalanışı ve Lord Ligünier köle gemisiyle Amerika'ya getirildikten sonra Annapolis'te 1776'da satılmasıyla başlayan dizi Kinte'nin üç kuşaktan torunu Tom'un, Amerikan İç Savaşının 1865'te bitimi ve Güney'in yenilgiye uğramasıyla "özgür" oluşuna kadar sürecektir. Amerikan tarihinin zulümle dolu, karanlık sayfalarını içeren köleci dönem, bugünkü Amerikan kuşaklarının bile ancak hissettikleri, fakat tam bilmedikleri korkunç bir aşamadır. Kitap ve film dizisi beyaz Amerikalının, daha devletin kuruluş yıllarında, insanlık-dışı yaşamını, kişilerin (aileleri zorla bölercesine) alınıp satılmalarını gözler önüne seriyor.

Televizyon dizisi, Kinte'nin torunlarından Tom'un biçimsel özgürlüğe kavuşmasıyla bitiyor ama, Amerikan İç Savaşının Kuzey yararına sona ermesi bu ülkedeki ırk ayrımının noktalandığı anlamına gelmez. Nitekim, aynı topraklarda bu kez el emekçisi olarak çalışan Tom gene aynı kişilere ekonomik bakımdan bağlıdır. Zaten, köleliğin kaldırılması sermayeci düzenin gelişip serpilmesi için gereklidir de. 1860'ların Amerikan toplumu en güçlü kapitalist devlet olmaya aday olarak o yönde gelişmekteydi. Kapitalizm-öncesi bir düzenin yapısına uyan kölelik ise, yeni oluşumda ancak önemli bir engel olacaktı o kadar. Bundan ötürüdür ki, 1862'de de, aynı sermayeci gelişim süreci içine girmiş olan Rus toplumunda köleliği bizzat Çar İkinci Aleksander tepeden inme bir kararla kaldırmış, kapitalizmin gelişme yolunu düzeltmeye çabalamıştır. Eski köle bundan böyle yeni yollardan sömürülecektir. "Kökler" dizisinin en son filminde de, Kinte'nin torunu Tom bu düşünceyi dile getirir. Kaldı ki, gösterilen son olaylardan biri de, Tom'u daha dün köle sahibi olmuş kişilerin, sözüm ona hak ve hukuku korumakla görevli polisin de yardımıyla, dövmesidir. Kölelik biçimsel olarak kalkmış ama onun yerini ırkçı Ku Klux Klan çeteleri almıştır.

Bugün de, genç Amerikan zencilerinin üçte ikisi işsizdir. Bu işsizlerin yarısı kadarı hiçbir yerden yardım almıyor. Siyah ailelerin gelir ortalaması beyazlarınkinin yüzde 61'ini geçmez. Klan teröristleri çözülmüyor, güçleniyor. Bir Kuzey federe devleti olan Maryland'de bile, KKK'nın içinde hukukçular, doktorlar, CIA üyeleri vardır. Bunun böyle olduğunu o örgütün sözcüleri açıklamıştır.

Bu durumda, "Kökler" dizisinin Amerika'da da en fazla ilgiyle izlenen dizi oluşu şaşırtıcı değil. Ancak, filmi beğenmeyenler de var. Örneğin, Virginia'nın tanınmış yargıçlarından 73'lük Absalom Nelson Waller filmi eleştiriyor. Ne var ki, bu beyaz Amerikalının özel ilgisinin ve bu tavrının gerisinde pek kişisel bir neden var. Yargıç Waller, Kunta Kinte'yi satın alıp bir kaçışında ayağının kesilmesini emreden beyaz köle sahibinin beş kuşaktan torunu oluyor. Kinte'nin zamanında zorla çalıştırıldığı çiftliğin bugünkü sahibi de o. Kinte'nin teri, gözyaşları ve kanıyla yoğrulmuş olan bu çiftlik bugün de aynı beyaz ailenin elinde. Ama Waller çiftliğinin birkaç kilometre uzağında oturan 84'lük zenci kadın Julia Thompson da kendi ninesinin zamanında Waller ailesine nasıl satıldığını anlatmış olduğunu naklediyor. Bayan Thompson'un gelini bugün bile Yargıç Waller'ın evinde "özgür" bir hizmetçidir.

Haley'in kitabı ve film Amerika'nın çözemediği ve görmek istemediği bir gerçeği ülkenin bir başından bir başına gözler önüne seriyor. Evet, yalnız ülke içinde değil, uluslararası düzeyde de ırkçı görüşlerden sıyrılamayan, giderek bunların savunuculuğunu da yapan Amerika için ırkçılık gerçekten çok köklüdür. Amerika acaba bu kötü kökü çıkarıp atabilecek mi?

politika ciddi bir iştir

Kokulu bütçe

Meclis'te bütçe görüşmelerinde ilginç bir gündem sürüyor.

Tüm parlamenterlerimiz kurtlarını döküyorlar. Kürsülerdeki konuşmacıların çoğu üstün fikirlerle ülkenin nasıl kurtarılacağı konusunda reçeteler yazıyorlar.

Kimiler de göze girmenin öne çıkmanın ince hesaplarını dokuyorlar.

Bakın Eskişehir Milletvekili Seyfi Öztürk nedemiş.

"Bu bütçe Mis gibi AP kokuyor" Sahi Seyfi Öztürk bu hükümette neden bir koltuğa taşınmadı dersiniz?

Tevfik Koraltan bile, Orhan Cemal Fersoy bile Ahmet Çakmak bile birer koltuğa yerleştirildilerde Seyfi Öztürk neden yok acaba ki?

Neyse konumuz o değil. Bütçe mis gibi AP kokuyormuş. Bütçe de birşeymi?

Polisin çopu mis gibi AP kokmuyor Televizyon mis gibi AP kokmağa başlamadı mı? Kuyruklar mis gibi AP kokmuyor mu? Karanlıkta kalan evler akaryakıt yokluğundan kapanan fabrikalar, karaborsa, mis gibi AP kokmuyor mu? Giderek Türkiye bu mis gibi AP kokusu içinde bir yerlere varıyor.

Demirel'in akıl hocaları

AP'nin ekonomik politikasında akıl hocası, parti dışından gelen bir kontenjan senatörü ile MSP kökenli bir bürokrat.

Ama, içişleri ve yasama işlerindeki danışmanının kim olduğu merak edilebilir; Bu eski bir büyükelçi Kısa boylu, bıyık bıraktığında daha da şirinleşen (!) bu büyükelçiyi iyi gazete okuyucuları tanırlar. Kendisi 1961 yılında, hattâ Kurucu Mecliste CHP sözcülerindendi. Kurucu Mecliste, kendisini "CHP sözcü takımının soliçi" olarak tanıtırdı. Yani sol açığın hemen yanında... Sonra da, o zaman ki bu genç İstanbul Milletvekili (1928 doğumlu) "Yön Bildirisi" denilen devletçi bildiriye kurucu imzasını koydu.

Gel zaman-git zaman bu "sol iç" CHP'de İsmet Paşa rahmetlinin başlattığı "Ortanın solu hareketi"ne karşı çıktı. "Yön kurucusu" niteliğini "CGP kurucusu" olarak değiştirdi. CGP'de anti-sol karışık işler çevirdi. Çetin Altan'ın "Kır-pak" denilen politikacı tipinin kendisiyle bir diğer CGP kurucusundan esinlendiği söylenir. Sonra, büyükelçi yaptı onu Demirel. Şimdi, merkez büyükelçisi. Yani, memur ama, siyasetin tam göbeğindedir. Bu büyükelçinin yeni hünerlerini yakında göreceğiz.

Büyükelçi, bir gün CHP'de bir dar mecliste (Parti Meclisi de olabilir) şöyle konuşmaya başlar:

-Biz CHP solcuları... İsmet Paşa, hemen söze karışır:

-Anlamadım...

-Biz CHP solcuları dedim Paşam.

Paşanın yanıtı:

-Müşerref oldum

(............)

Bu kadar anlattık... Herhalde kim olduğunu anladınız. Anlamadınızsa ilerde başka kopyalar da veririz.

MSP'Lİ AKIL HOCASI

Demirel'in içişleri ve parlamento konularında ki akıl hocası CGP'li, ekonomik alandaki ise eski MSP İzmir adayı, eski MESS Genel Başkanı Turgut Özal, Ekrem Ceyhun ve bir kontenjan senatöründen kurulu komite "Ekonomik Islahat Programı"nı hazırlıyorlar. (CHP olunca ekonomik kurtuluş, AP olunca ekonomik ıslahat olur ama ne kurtuluşa, ne ıslanata benzer.)

Turgut Özal, MSP'ye bağlıdır. Kardeşı eski İçişleri Bakanı Korkut Özal gibi MSP'lidir. Şimdi şu merak ediliyor, IV. Bes Yıllık Planda MSP, motor sanayiine özel kesimin sokulmasını zinhar (!) istememişti. Şimdiki Sanayi Bakanı ise bu konuda aksi kanıdadır. Acaba bu konuda nasıl anlaşacaklar? Bazılarına göre Turgut Özal'ın da, MSP'nin de buna bakacak halleri yok. Oralarda (Başbakanlık ve DPT 'de) kadrolaşmayı amaç tutarlar. Böyle de oldu... Bir zamanlar DPT'de iki takım yerleşmişti. Takunyalılar veTUD'cular. O zamanları yaşayanlar bilirler. Turgut Ozal "Oralarda!" gerçekten atamalara başladı.

Başladı da iki yanlı ateş altında şimdi. AP'liler "Özal MSP' li dolduruyor kadrolara." diye yakınıyor. MSP'lilere göre atamalar partisel değil ailesel...

'MİŞ'Lİ, 'MUŞ'LU MUŞMULA ....

Gazetenın birisinde "miş"li, "muş"lu bir yazar mı varmış ne? Bu yazar yeni çıkan bir gazetede yazı yazacak arkadaşına telefon mu etmiş ne:

"Yanu, arkadaşım sen yeni çıkan bir gazetede yazı mı yazacaksın ne? .."

Arkadaşının yanıtı tek sözcükle kesin:

"Evet! "

"Miş"li, "muş" lu yazar tekrar etmiş mi ne:

"Yahu, senin adın o gazetede görülürse kara listeye yazılırsın.."

Arkadaşı el-cevap yanıtlamış.

"Evet, dostum, bu düzende kimileri kara listeye yazılır bizler gibi, kimileri de devr-i CHP'de yönetim kurulu listesine ve de arpalıklarına yazılır sizler gibi...'"

"Miş" li, "muş" lu yazar bu yanıtları aldıktan sonra susmuş mu ne?

HAZIRLAYANLAR: Taniu CILIZOĞLU - Kerim MERT - Hüseyin FERHAT

BAŞLARKEN

Bu bölümde, bütün sanat olaylarını, toplumdan koparmaksızın, ele alıp bilimsel yönteme dayalı nesnel bir değerlendirmeyle incelemek üzere yola çıkıyoruz. Amacımız gerçek sanat ürünüyle egemenlerin yutturmaya kalkıştıkları sana' ürünününesnel ölçülere vurarak birbirinden ayırmak ve sanat alanında, dolayısıyla bütün toplumda bugünden yarına uzanan bir köprünün kurulmasına gücümüz ölçüsünde katkıda bulunmaktır elbet.

Türkiye'nin içinde yaşadığımız karmaşık ve önemli değişimlere açık sürecinde yeni bir gazetenin sanat bölümünü nasıl ve hangi ilkelere göre düzenleneceğini uzun uzadıya açıklamak gereksiz aslında. Madem ki Türkiye bugün büyük bir bunalımın tarihinin belki de en büyük bunalımının içinde çıkış yolu aramaktadır, madem ki ülkeyi aydınlığa çıkarmaya çalışan bütün güçlerle daha da batağa saplamaktan çıkarı olanlar arasındaki çelişme günden güne keskinleşmektedir, bugün ülkede doğru-dürüst işleyen tek bir kurum bile kalmamıştır, diğer yargıları alt-üst olmuştur, o zaman atılan her adım, girişilen her iş kesinlikle sömürülenlerin yanında ya da karşısında olacaktır. Bilimsel gerçeklik taşıyan bu saflaşma, bugün artık gizlenemez saklanamaz bir somutluğa ulaşmıştır.

İşte böyle bir ortamda düzenlenecek sanat bölümü de elbette ki safını kesinlikle seçmiş, tavrını kesinkes belirlemiş bir sayfa olacaktır. Bu açık ve tartışmasız. Ancak tartışmalı olan, daha doğrusu şimdiye değin ülkemizde saptırılıp gözlerden kaçırılan başka bir olgu var. Bu olguyu irdelemekten, doğrularla yanlışları, bilimsel olanlarla bilim dışına kaçamak yapanları birbirinden ayırmadan günümüzde sanat alanında bir etkinlik yapılamaz, hele hele bir gazetenin sanat bölümü yürütülemez kanısındayız. Bu yargımızı ve bu yargımızdan kaynaklanıp gelişen tutumumuzu gazetenin sayıları ilerledikçe okurlarımız daha açık ve belirgin olarak göreceklerdir. Biz bu saptama içinde tutarlı kalmaya olanca gücümüzle çaba göstereceğiz en azından.

GÖZLERDEN KAÇIRILAN OLGU

Evet,halktan yana, emekçilerden yana olduğunu açıklayıp işe başlamak bir bakıma kolay ve dahası kaçınılmaz. Çok belirgin bir gerici çevre dışında kimse, dolayısıyla sanatçılarımız, yazarlarımız da açık açık biz gericiyiz, emek-sermaye gelişmesinde sermayeden yanayız demiyor. Asıl sorun da burada düğümleniyor. Çünkü içinde bulunduğumuz bulanık ortamda kim gerçekten emekten yanadır, kim gerçekten halkının mutluluğu için mücadele etmektedir, buna karşılık da kim "Sureti Hak'tan görünüp" hem kendi hem de sömürücüler adına ortalığı biraz daha karıştırmaktadır,bir anda anlaşılamıyor. İşte bu bir an bile işlerine yarıyor o gericilerin.

Burjuva basın, onların yanında TV, yalnız ve yalnız onlara yer veriyor. Sinema alanında doğru dürüst bir yapım hem parasal hem de sansürün çeşitli engelleriyle basından önleniyor. Artık ilerici-sol yayın yapmak yayınevleri için iyi bir gelir sağlamaya başladı. Bir zamanlar yüzlerine bakmadıkları, ellerini sürmedikleri yazarlara kapılarını ardına kadar açtılar bu yayınevleri, tüm yapıtlarını yayımlıyorlar. Dergilerinde o bir zamanlar adını bile anmak istemedikleri yazarların, sanatçıların boy resimlerinden, portrelerinden geçilmiyor. İlerici sağlam bir oyun yazarı belli bir yaygınlık kazanmaya görsün, o güne değin tiyatrocu saymadıkları bu yazarı kapışan tiyatro patronları, patroncukları birbiriyle yarışıyor. Kendi insanımızın, halkımızın sorunlarını konu alan, bu insanı tanımaya, tanıtmayaçalışan ressamlarımız, çizerlerimiz ilk baskıyı atlatır da üne kavuşabilirlerse, lüks dergilerle işbirliği yapan sanat galerilerinin ayağına yakalanıyor, ister istemez. Bizde de bir resim piyasasının oluştuğunu görerek ellerini oğuşturan galeri yöneticileri gitgide çoğalıyor. Plastik sanatların öteki alanlarıyla uğraşanlar için de durum hemen hemen aynı. Müzik derseniz çok ayrı bir dünya oluşturuyor. Daha doğrusu birbirinden çok ayrı, birbirini hiç mi hiç tanımayan ayrı dünyalar. Bir yanda emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerinin baskısı güdümü altında halktan koparılıp "seçkin azınlık" müziği durumuna bile isteye getirilen çok sesli batı müziği dünyası var.

YA SAĞLIKLI ÇABALAR

Bu karanlık tablo içinde dürüst bilinçli, sanatçılarımız, yazarlarımız yok mu peki? Olmaz olur mu var,elbette. Hem de öylesine var ki, bugün ülkemizde sanat adına insanlık adına ne yapılıyorsa onların yaratıları ve emekleriyle yapılagelmiştir, yapılıyor. Önemli olan bu, dürüst sanatçı ve yazarları, sağlam sanat ve yazın ürünlerini sanat sömürücülerinin saptırıcı, yozlaştırıcı etkilerinin dışında halkla bütünleştirip hem sanatçının hem de halkın ileriye açılışını hızlandırmak. İşte bir gazetenin sanat bölümü bunu başarabildiği ölçüde tarihe karşı ve halkına karşı sorumluluğunu yüklenmiş sayılabilir.

Bu bölümde, bütün sanat olaylarını toplumdan koparmaksızın, ele alıp bilimsel yönteme dayalı nesnel bir değerlendirmeyle incelemek, üzere yola çıkıyoruz. Amacımız, gerçek sanat ürünüyle, egemenlerin yutturmaya kalkıştıkları sanat ürününü nesnel ölçülere vurarak birbirinden ayırmak ve sanat alanında, dolayısıyla bütün toplumda bugünden yarına uzanan bir köprünün kurulmasına gücümüz ölçüsünde katkıda bulunmaktır elbet.

Bu tanımlama sanat bölümünün genel doğrulara dayanarak, genel kuramı temel alarak sanatın her sorununa tartışma alanı hem oluşturacağını da açıklamış oluyor. Çabamızda, namuslu yazarlarımıza ve sanatçılarımıza hem de okurlarımıza güveniyoruz. Desteğiniz ve katkılarınızla amacımıza yaklaşabiliriz ancak. Sanatın, sanatçının işlemi de insanı dünyayı tarihsel doğrultuda değiştiren genel yasa içindeki üzgün yerini almak değil mi zaten.....

kültür bakanlığında çağdışı anlayış

Yeni Yönetim, Devlet Opera ve Balesi ile Devlet Tiyatrosu'na el atmakta gecikmedi. Çünkü bu iki kurumun başında, şimdiye değin alışılmış, uyutucu kişiler değil de görevlerini hiç değilse çağdaş düşünceye açık bir yaklaşımla ve sanatçı onuruna yakışır bir tutumla sürdürmek isteyen Gürer Aykal ile Ergin Orbey vardı.

Afişten adını silerek Nazım Hikmet'i, bilinçlerden de silebileceğini sanan anlayış, Gürer Aykal'dan kurtuldu sonunda. Ergin Orbey ise aydın kamuoyunun gösterdiği tepkiyle yerinde kaldı, şimdilik, eli kolu bağlanarak.

Bakanlık, eski Kültür Bakanı Ahmet Taner Kışlalı'nın da belirttiği gibi, ikinci tur oyunları hiç bir yasal gerekçeye dayanmaksızın kaldırdı. Gürer Aykal ise genel müdürlük sıfatını taşımadan da sanat yetkinliğini sürdürüyor. Aşağıda arkadaşımız Sevgi Argun'un, Aykal'la yaptığı bir söyleşiyi bulacaksınız.

DEVLET OPERA VE BALESİ ESKİ GENEL MÜDÜRÜ GÜRER AYKAL İLE SÖYLEŞİ

—Sayın Gürer Aykal, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü'nden alınarak, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'na getirildiniz. Bu konudaki görüşleriniz?

—Olanların yanında bana yapılan hiç kalır. Olanlar Türk Sanatı'na oldu. Şu andaki tek düşüncem İstanbul'da verdiğim konserdir.

—Konser hakkındaki düşünceleriniz?

—Bu haftaki konsere, İngiliz Robert Cohen solist olarak katıldı. Genç kuşak İngiliz viyolonselcilerinin en iyilerinden, yine, ünlü Ingiliz Besteci Elgar'ın viyolonsel konçertosunu birlikte çaldık. Konsere Handel'in "La Minor Konçerto"su ile başladık. Bu konçerto savaşın bitiminde yazılmış, barışı simgeleyen bir konçerto. Ve aradan sonra, Beethoven'in "4. Senfonisi" yer aldı. Benim için Beethoven'in en güzel senfonilerinden birisi olan bu senfonide Beethoven'e gücümün yettiği kadar yaklaşmaya ve onun müziğindeki ustalığı elimden geldiği kadar yaşatmaya çalıştım.

—Sizce İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın durumu nedir?

—İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası, son yıllarda çok büyük bir aşama göstermiştir. Birkaç eksiğini de yakında tamamlayacağına ve adını uluslararası podyuma sokacağına inanıyorum.

—Konser önceki hazırlıklarınız?

—Geçen pazartesi sabahından başlamak üzere, her gün üç saat prova yaptık. Cumartesi sabahı saat 11.00'de Atatürk Kültür Merkezi'nde verdiğimiz konsere, yaptığımız provalarla iyi hazırlandık. Bütün bu çabalar konserin iyi bir şekilde verilebilmesi ile ilgiliydi.

—Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü konusunda ne diyorsunuz?

—Dilerim kendi bestecilerine ve koreograflarına önem veren Türk Opera ve Balesi'nin başına, gelişimini sağlayacak bir yönetim gelir, Türk Opera ve Balesi'ne hizmet eder.

—1981 yılının opera ve bale repertuarında neler vardı?

—1981 yılı için ısmarladığımız eserler de, ki bunların sayısı 12'dir, operetler, operalar, çocuk operaları ve balelerden oluşmuştu. Dilerim bu eserlerin oynanması sağlanır...

Erdinç Bakla seramik sergisini açtı

Erdinç Bakla'nın Özel Seramik Sergisi, Habiye Sanat :Galerisi'nde açıldı.

Bugüne kadar 30'a yakın sergiye katılan Erdinç Bakla'nın yedinci özel sergisi seramik heykeller üzerine. Sergi 6 Ocak 1980 tarihine kadar açık kalacak.

Erdinç Bakla son sergisi hakkında şöyle konuştu:

"Seramik üzerine ilk çalışmalarım, vazolar üzerinedir. Açtığım sergilerde bunları sundum. Daha sonra tesadüfen bir büst çalışması yaptım, ilginç bulundu.

Bu sergimde, heykelcikleri belli bir portreye benzetmeğe çalışmadım. Daha çok çamurun verdiği dokuyu, toprağın dokusunu işledim."

DARRYL ZANUCK ÖLDÜ

Amerikan sineması altın çağının, son temsilcisi olarak kabul edilen ünlü yapımcı Darryl Zanuck, dün Palm Springsde 77 yaşında öldü.

"20 ty Century Fox" şirketinin, kurucularından olan Zanuck, 1971 yılının Mayısında, bu kuruluşun Yönetim Kurulu Başkanlığı'ndan ayrılmıştı. Ünlü yapımcı, zatürreden 20 Kasım'dan bu yana hastanede bulunuyordu.

İSTANBUL DA BUGÜN

SİNEMA

—İstanbul Film Yapım ve Gösterim Merkezi, 1970 yılından günümüze dek, sinemamızda sözü edilen filmlerden oluşan bir dizi hazırladı. Dizinin adı, "1970 Sonrası Türk Sineması". Süreyya Duru'nun, "Kara Çarşaflı Gelin" filmi, dizinin bugünkü programında yer alıyor.

—Bulgar filmleri toplu gösterisini sürdüren Sinematek, bugün saat 19.00'da, Staklov'in "Sevgi" adlı yapıtını sergileyecek.

—Ankara Halk Tiyatrosu Kültür Merkezi tarafından "Irak Filmleri Toplu Gösterisi" yanı sıra düzenlenen, "Tunus Film Gösterileri"nden ilk ikisi bugün "Çakalların Güneşi" 15.00'de, "Basit Bir Öykü" ise 18.00'de sergilenecek.

—Ankara Kültür Merkezi, bugün 20.30'da "Basit Bir Öykü" adlı filmi sunacak.

TOPLANTI

—Doçent Sina Akşin, bugün saat 18.00'de , Ankara Sanat Sevenler Derneği'nde, "Asyalı mıyız? "Avrupalı mıyız?"" adlı bir konferans verecek.

TİYATROLAR

ÖZEL TİYATROLAR

o ALİ POYRAZOĞLU—KORHAN ABAY TİYATROSU): (47 - 97 17) (Şişli Ümit Tiyatrosu) İsteyenin Bir Yüzü Kara Vermeyen Zenci (15.30 ve 21.00)

o AYDEMİR AKBAŞ TİYATROSU: (49 56 52) Küçük Sahne: İnsanoğlu Tuhaftır (15.30 ve 21.00)

o GAZANFER ÖZCAN— GÖNÜL ÜLKÜ TİYATROSU: (46 - 80 91) Oh Olsun (16.00 ve 21.00)

o METE İNSELEL TİYATROSU: (22 41 12 (Nejat Uygur Tiyatrosu) Üşütükler (18.00 ve 21.00)

o KENTER TİYATROSU: (747-36 34) Bodrumdaki Pencere (15.00—18.00)

o NEJAT UYGUR (47 97 17) (Şişli Ümit Tiyatrosu) Alo Orası Tımarhane mi? (16.00 ve 21.00)

o NİSA SEREZLİ—TOLGA AŞKINER TİYATROSU: (47 36 34) (Kenter Tiyatrosu'nda)Çifte Kumrular (15.00 ve 18.00)

o ŞAN SİNEMASI: (47 03 15) Merhaba Müzik-Nükhet Duru (16.30—20.00)

o TEVFİK GELENBE TİYATROSU: (Kadıköy) Münasebetsiz Tevfik Efendi (21.00)

o ERCAN YAZGAN TİYATROSU: (25 01 78)(Çevre Tiyatrosu): Hababam Sınıfı (18.00 ve 21.00)

ŞEHİR TİYATROLARI

o MUHSİN ERTUĞRUL TİYATROSU: Beş Para Etmez Oyun (15.30 ve 21.00)

o FATİH ŞEHİR TİYATROSU: (26 53 80) Tırpan (15.30 ve 21.00)

o ÜSKÜDAR ŞEHİR TİYATROSU: (33 03 97) Balaban Ağa (15.30 ve 21.00)

o KADIKÖY ŞEHİR TİYATROSU: (36 31 21) Babanın Gorilleri (15.00 ve 19.00)

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

o BÜYÜK SALON (Deli Dumrul)

mayınlar çiçek açmaz

Röportaj: Fikret OTYAM

BEBELER ÖKSÜZ KALIR MAYIN GÜM EDENDE

"Aganın elinden elinden zalımın dilinden dilinden"

—1—

PEKİ akuy" dedim, "Nasıl anlarsınız, bilirsiniz, mayının nerede olduğunu?"

Şaşırdı!..

"Sen bilmezsen? Senki yıllar yılı gelirsin bizim oralara, mayınlı topraklarımıza.. Dertlerimize derman, yaralara melhem olmaya Fakir fukaranın yanındasın her daim, ezilmişin, horlanmışın, yıkılmışın, topraksızın, ağanın elinden elinden, zalımın dilinden dilinden, zulmunden yepyepelek olmuşların yanına, evet o mayınlı topraklara bilakis, sen bilmesen mayının nasıl anlaşıldığını? "

Ses etmedim.

Sonra yanıtladı:

"Mayınlar çiçek açmaz akuy... Çiçek açmaz mayınlar.. Bilirsen mayın toprağa gömülüdür, dibi su almaz, şöyle tepsi gibi yuvarlak sarı otlar sarar yanını, açık yeşil gibi, ekseride bu mevsimde belli olur, bahar zamanı... Diğer taraflar koyu yeşildir tabii, anlarsın mayının nerede olduğunu böylelikle!..."

Mayıncı Deli Bekir düştü aklıma.

"...Derken Fikret agam, bastım... Bilirsen mayın basınca değil ayağını kaldırınca patlar... Bastım basmaya, farkındayım, zınzın ediyor ayağımın altında, zınzın ediyor, titriyor, kaldırsam ayağımı tekmil uçacağız paramparça!.. Ardımda var on onbeş, ononbeş can... Düşmüşem önlerine, paralarını almışam geçireceğim karşıya sağsalim, kavlimiz böyle, demişlerdir bizi sağsalim geçirse geçirse Mayıncı Bekir geçirir, demişlerdir böyle ve gelmişlerdir yanıma hal böle böle diye... Düşmüşem önlerine gecenin bir yarısı, kurtlar kuşlar çoktan uyumuştur çöl yazıda.. Düşmüşem önlerine yürüyün gardaşlar, yürüyün akuy... Gelmişiz kazasız belasız mayınlı toprakların tam ortasına, ardımdan gelirler üçbeş adım, üçbeş adım gerimde... Vallah titriyorlardır zangır zangır gecenin o zehir zıkkım zifirinde, ilk geçişleri bu, ondan, ama önlerinde Bekir var, heye Bekir, ben Deli Bekir, Mayıncı Bekir, bilirsen askerliğimi istihkamda yapmışam, ordan belledim mayının nasıl toplandığını, ama ayağımın altında zınzın titriyor, kaldırsam ayağımı vayki vay... Ya Allah dedim içimden, dayan Bekir, sakin ol, telaşa verme, döndüm ardımdakilere... Gardaşlar hiç telaşlanmayın, sakinolun, şimdi saga sola zıvıtmadan geldiğimiz gibi yavaş yavaş aynı yerden gerilere gidin, sonra yatın yere, korkman... Gittiler. Tamam mı dedim yavaşça, tamam mı? Tamam diyebildi birisi fısıltılı, ses çıkmıyordu gırtlağından, korkudan, can korkusundan, tamam tekmilini alınca attım kendimi havaya perende atıp ya Allah çekince can bu, can tatlı, can doyumsuz, anlarsen nasıl perende attığımı bir gümleme, o karanlıkta bir toz bir duman barut kokusu, yer gök inledi, iki üç it havladı uludu köyden yana... Kalkamadım yerden ilkin, dedim akuylar vukuat var mı? Ses etmezler, ulan ölmüşseniz, yokmuş!... Baktım sağ topuğumda bir yanık, ılık ılık kan kan akar ve topuğumun yarısı yoktur!.."

Sarılıydı sağ ayağı, Kilis çarşısında motosikletle giderken çağırmış, takılmıştım, "Bekir topuğunda güller mi çıktı, çıban mı çıktı?" diyerek. Dalga geçme dercesine gülmüştü bihoş, duymuştum topuğunu mayının alıp savuştuğunu, utanıyordu halinden, ama kurtarmıştı geçirdiklerinin canlarını, elli lirayı haketmişti!.

Hey gidi günler hey, hey ki hey!.. Elli tekliğe on onbeş adam geçiren, Suriye'ye adam geçiren Mayıncı Bekir, sırtçıların meleği Mayıncı Deli Bekir gün gelecek kaçak şebekesine el atacak, kendi adına mal getirecek, büyüyecek, büyüyecek, "şirket"in önde gelenlerinden olacak, Karun gibi zengin olacak, bir çiftliğe çekilip sakin bir yaşam düşlerken, en has adamının kurşunlarıyla delik deşik edilecek, çifte tabancasına elini bile atamayacak, berikiler, düello yerine geldiği "Jeep"ini de yardan aşağı yuvarlayıp ver elini Suriye diyeceklerdi, Türkü mürkü de yakılmayacaktı Bekir'in ardından! Millet ikiye ayrılacak kimi diyecekti, "Bir mikrop daha eksildi" diyecekti kimi de "fakir fukaranın babası öldü vah dünya, zından olasın!.."

Oysa Topal Abdo'nun türküsü hâlâ dillerdedir, gönüllerdedir, söylenince Abdo'nun havası içler, oflar çekilir dolar gözler inceden inceye...

Yıllar yılı böyledir bu, yıllar yılı..

Topal Abdo da niceleri gibi topraksız idi, nitsin kaçağa gitmeyip?

Derken Fransızlar vardılar yurt topraklarına, Ayıntap'a, ne işi var cavurun topraklarımızda? Aldı Topal Abdo Alaman beşlisini omuzuna, durdu Fransız cavurunun karşısına, vurdu, vurdu, vurdu taki düşmanın kökü kazıla!..

Kazıldı da.

Türküsünde denir ki:

"Getirin kıratımıda gene binem üstüne
Alaman beşlisini de gene alam destime
Bir bölükten de taburdan da ne çıkar?
Fransızlar varamıyor üstüme"

Atılınca düşman cavur topraklarımızdan, Abdo düştü kaçağa gene! Nitsin düşmeyip de? Hiç toprağı olmadı ki Abdo'nun niceleri gibi! Toprak dediğin ağalara mahsustur, düşmana kurşun sallamayıp kıç yalayanların, kaçakların! Fakirin toprağı olur, fakirin toprağı olmaz, hiç olmaz!..

"Kardaş" Ya bu zalım hükümet de gene bize hayır eylemez
Ortaklarım kötüdür yavrım, hakkımızı alamak
Divane, divane, divane
Çitil yavrum, fidan yavrum divane
Atları bıraktık gene çayır çimene"

Ortaklık etmiş sonunda bir ağayla, hakkını vermemiş ağa, ortakçı, o da yakınır, hükümete yakınır, hükümetten yakınır... Kurtarılmıştır vatan toprakları, o canım uçsuz bucaksız, suluydu, kuruydu vatan toprakları kurtarılmıştır, ama yine de ağaların, haramzadelerin elinde hepiciği!

Nitsin kaçağa gitmeyip?

Bir sabahtı, Abdo kır atında, bir gümüledi, iki gümüledi çöl yazıda mavzerler, Abdo düştü döne döne, bir kan boşandı ağzından, kanlar birikti, bir iken beş oldu, gölekleşti, çöl çekip aldı, "su" dedi Abdo'nun kanlı ağzı, "su.." "Bi yudum su akuy..."

Vardılar yanına, vermediler!

Sonra bağladılar arabanın arkasına, sürüyüp geldiler Kilis çarşısına, susuz gitti Abdo ve kavuşturuldu toprağa!..

Oysa nasıl seviyordu yurdunu, yurdunun herbir karış toprağını, diyor ki ardından ve ağzından yakılan türküde:

"Kefen aldım da gene ben elimden biçmedim, yandım
Arabiyada oturur gene Türkiyemde gezerdim
Gardaş arapça okur da gene türkçe yazardım
Sağ olaydın da kollarına inci mercan dizeydim"

....

"Demek mayınlar çiçek açmaz?"

"Heye Fikret akuy, mayınlar çiçek açmaz"

Bir destandır mayınlı topraklar, ölümlü, zulumlu, kalleş... Yıllar yılı, yıllar yılı odlar ocaklar söndüren, kimilerini abad eden, mayınlı topraklar(1).

Çekmişlerdi Kilis'in Ebülüla Mahallesinden 5 Eylül 1956 yılında telgrafı Başbakan Adnan Menderes'e:

"Kardeşim Mustafa Erikcan 6 gün evvel Leylit Karakolu mıntıkasında mayınlı sahada yaralanmış iki gün müddetle beni kurtarınız diye feryad ettiği halde vazifeliler tarafından kasden çıkarılmayıp ölüme terkedilmiştir stop şimdide herkesin gözü önünde köpekler tarafından parçalanmaktadır stop mayınlı sahadaki ikramiye için çıkaran vazifelilerin şu tutumunu harp sahasında dahi görmek mümkün değildir stop hiç olmazsa cesedin bize teslimi yolundaki yalvarmalarımız da semere vermiyor stop memleket milattan evvelki bu mezalimin tekerrürünü dehşet içinde seyrediyor stop adalet bu mudur insanlık bu mudur stop demokrasi ve memleket ile nefsimizi size bu feci muameleler için mi teslim ettik stop eğer düşman isek de ölümüzün bize teslimini intizar ediyoruz stop kardeşi Hüseyin Erikcan"

Mustafa davar güdüyormuş, davar mayınlı topraklara geçti, Mustafa da ardlarından ve bastı mayına Mustafa ve kaldırdı ayağını Mustafa güm dedi mayın uçtu Mustafa havalara, paramparça!.. Ama "suuu" diyordu fersiz ölümlü... "Suuu..." Kim girip vereki? Kimse!... Millet hane hane gelmiş idi mayınlı topraklar sınırına, "Dayan akuy, dayan kardaş... Hökümata habar salındı, dayan Mustafaaa" diye ünlediler hane hane!... Derken bir pırpır uçağı geldi, hükümet olarak. Mustafa'nın tepesinde dolanı dolanı duran akbabalar, leş kargaları, kuzgunlar kaçıştılar, pırpır uçağı torbalarla kireç attı da burun dayanmayan, burun kıran o insan ölüsü kokusu köyden duyulmaz olmuş idi!...

Derken bir geceydi.

Mustafa'nın kapısı önünde uludu Mustafa'nın köpeği, duydu ulumayı Mustafa'nın karısı, aldı idare lambasını eline, açtı kapıyı, bir baktı ki!... Bir baktı ki Mustafa'nın köpeğinin ağzında Mustafa'nın tek kanlı bacağı, kurumuş kanlı bacağı... Avradı durdu ağıda, veryansın etti ağıdı, kurtlar kuşlar uyandı yanık avaza ve köylüleri... Mustafa'nın tek bacağı Mustafa'nın avradının kucağında... "Böyle mi gitmişen Mustafam? Böyle mi geleceksen Mustafam?"

Sonra gömdüler köy mezarlığına Mustafa'nın tek bacağını Mustafa'yı tüm farzederek üzerinde ne bir yazı ne Hüvelbaki!...(2)

"Haydi hoş gelmişsen diyeyim yine de, merhaba..."
Saygıyla götürdü kadehi dudaklarına...

Bakıyordum yüzüne, baktıkça geçmişe dönüyordum, yıllar öncesine.

Urfa'nın bir köyündendi, ağasını nasıl severdim, bacısını, atlarını koyunlarını, o içten o yalansız dolansız sevgileri, ilgilerini köye her gidişimde, kendi evimde böylesine rahat olamazdım... Ağasının çocukları oluyordu yedi sekiz dokuz on, ama hepiciği de kız!... Bebelerimin adlarını veriyordum her yeni doğana neredeyse, derken oğlanı bulmuş idi!..

Ve karşımda oturan bu yiğit bakışlı, filinta endam köy delikanlısı namus yüzünden canlara kıymış idi... İlkini vuranda taa oralardan yanıma gelmiş, bulamamış, duydum ki bir cana daha kıymış!... Yakalanmıştı, sonra cezaevinde geçmiş olsuna gitmiştim, yanıyordu o sıcak, sarı sıcak topraklar... Sonradan duydum ki aynı günün gecesi kaçmış iki arkadaşlarıyla, varmış köye namusunu temizlemeye, kıymış üç cana daha!... Sonra gelmişti yanıma, hasret kavuşturmaya, dertleşmeye!... Sık sık gelir olmuştu Ankara'ya ve sordum:

"Şimdi nerelerde senin o yol düşkünü?"

Hiç şaşmadım yanıtından:

"Ankara'da imiş!..."

O'nun peşindeydi! Avradı yol düşkünü olmuştu...

"Eline, beline, diline" mukayyet olamadın mı yol düşkünü olursun, kaçmıştı, oyuna getirilip kaçmıştı bir başkasına, derken kendi hariç beş cana kıyılmıştı, iki ailenin sönmüştü ocakları!... O ise, tüm bunlara neden olanın peşindeydi, iz sürüyordu töreyi yerine getirmek için!... Bindirmişti beş kişiyi ölüm atına, altıncı neden olmasın gayrı? "Yetsin" demiştim, "yetsin bu ölümler, kaçmanın sonu yok akuy, var git teslim ol!.."

Bakıyordu yüzüme, şaşkın:

"Sen söylersen, sen söylersen yeter diye, nassıl olur akuy,Fikret ağebey nassıl olur bu, olur mu hiç? Olmaz çekmeli cezasını?"

Çaresizdi herşey, içinden buyruk kesindi, yüreğinden... Acılar içinde kıvranıyordu beri yandan dört kişiyi suçsuz öldürdüm diye, avradını kaçıranı öldürmüştü, yanında dört kişi de suçsuz gitmişti!..

Elimi öpmüş idi ayrılırken, içim bihoş oldu, gitti, bakakaldım ardından...

Ve bir gün bir bomba patladı tüm ülkede, dünyada:

"Abdi İpekçi öldürüldü!.."

Ne zaman duysam bir sevdiğimin ölüm atına bindirildiğini kimi zaman öldüğünü bile bile sorar oldum, "yarası ağır mı?" Gazetedeki şefim Kemal Aydar ağlıyordu hınçla.. "Öldü" dedi... Tıpkı can dostum Doğan Öz'ün de ölüm haberinde olduğu gibi, Bedrettin'in daha nicelerinin!..

Akşam vardım ki eve, ohoooy, tüm apartmanın çevresi, içi dışı siviliydi, resmisiydi görevli dolu, "korunmaya" alınmışız!... Cız etti içim, "O" ya çıkıp gelirse? Bakacak ki her taraf görevli, sanacaktı kimbilir "Fikret akuy, haber vermiştir buralarda olduğumu" berikiler arayacaklardı üstünü, o çekecekti silahını, al sana, al sana, olmaz olmaz... Cız etti içim sarıldım telefona, ayrılmış otelden, eriyen yüreğimin yağı soğudu...

Günler geçti aradan, sayısını bilemem gayrı, yine düştüm mayınlı topraklara, mayınların çiçek açmadığı günlerde... Mayınların kaldırılması için Hükümet harekete geçmişti, sıkı tutuluyordu bu kez, gerçekten kaldırılacak mıydı bu ölüm tuzakları? Bu bereketli topraklar artık ölüm kusmayacak mıydı, milyoner etmeyecek miydi artık şunları bunları? Kurulacak mıydı gerçekten uygarlık anıtları çiftlikler, kooperatifler sınırlar boyu, örnek köyler falan filan? Nasıl temizlenecekti mayınlar, hele hele ora halkının "antartank" dedikleri "antitank" ağır mayınlar?

Oturuyorduk çöl yazıda bir damda...

Yoktu bir bacağı, tahtaydı.

İtler boğuşuyordu isteksiz... Tütün sardılar, tükrüklemeden uzattılar, ıslatıp yaktım, nasıl özlemişim bu kokuyu, sonra "murra" acı kahve geldi ayranlar, çaylar, özlemişim bu insanları, dile kolay yirmi yıldır gider gelirim bu topraklara, yirmi yıldır, minder ettiler her bir yanımı...

Ötemiz Suriye idi, arada "şifre"si bulunamayan mayınlı topraklar!

(1) Bkn. "Mayınlı Topraklar Üzerinde" Fikret Otyam-Çağdaş Yayınları

(2) Bkn "Mayın" Oyun, Fikret Otyam

YARIN:
"ÇEKESEN BİR RESİM AHA MAYINDA KALAN ADAMIN"

SPOR SPOR

Balkanların en büyük spor sitesi çürümeye terkedildi

Bir vurdumduymazlık örneği daha, İzmir Atatürk Spor Sitesi inşaatı tamamlanmadığı için "işgal zaptı" ile kullanıldığı bildirildi.

Türkiye ve Balkanlar'ın en büyük spor sitesi olan Atatürk Stadı , 1971 yılında Akdeniz oyunları nedeni ile geçici olarak hizmete sokuldu. Oyunlardan sonra inşaatın tamamlanmasına karar verildi. Fakat inşaatı yürüten şirketin bir daha ilgilenmemesi üzerine dava açıldı. Davanın 8 yıldan beri sürmesi ve bir türlü sonuca bağlanamaması yüzünden stad mahkeme kararı ile kullanılmaya devam edildi. Mahkeme sonuçlanıncaya kadar, başka bir firmaya verme ve bakım onarım yapma imkanı olmadığı için koca site çürümeye bırakıldı

Konu ile ilgili bilgi veren Beden Terbiyesi Bölge Müdürü Erdenay Oflas "Tüm salonlar yağmurlar yüzünden akıyor, özellikle güreş, boks ve atletizm dallarında gerekli hizmeti veremiyoruz" dedi. Bu arada, Bayındırlık Bakanlığı müteahidi Kemal Uzan'ın stadın noksanlarının bir an önce tamamlanması için girişimlerini sürdürdüğü bildirildi.

Muhammed Ali Çinlilere boks öğretecek

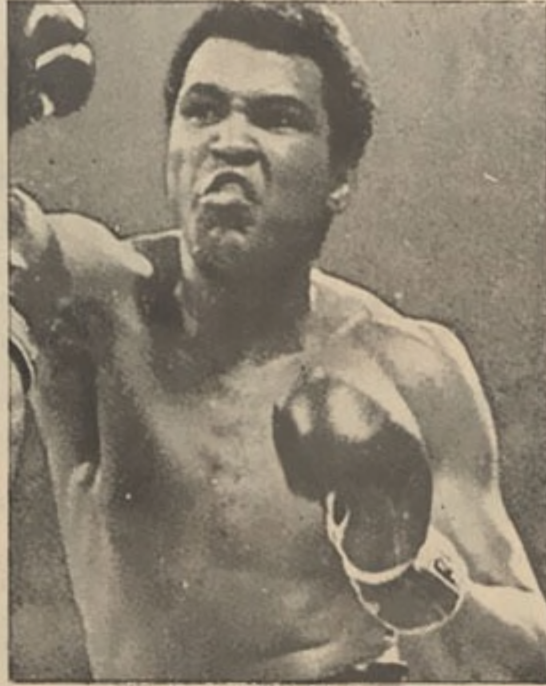
Hong Kong, Dünya eski ağırsiklet boks şampiyonu Muhammet Ali, Çin başbakan yardımcısı Deng e Çinlilere boks öğretmek istediğini söyledi.

Muhammet Ali, eşi Veronica ile birlikte Pekin'e iki gün süren bir ziyaret yapmıştı.

Ali, Pekin de bulunduğu süre içinde en çok başarılı olduğu boks maçlarından derlenen 45 dakikalık bir film de gösterildi.

Muhammet Ali Çin'e gitmeden önce verdiği demeçte 10 yaşından beri bu ülkeyi ziyaret etmeyi arzuladığını söylemişti.

Dünya eski boks şampiyonu, Çin gezisini tamamlayarak ülkesine döndü.

Eski Dünya Boks Şampiyonu

Federasyonlara başarılarına göre bütçe verilecek

BEDEN TERBİYESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN 1980 YILI BÜTÇESİ TÜM YATIRIMLARI DAHİL OLMAK ÜZERE 2 MİLYAR 228 MILYON LİRA OLARAK BELİRLENDİ.

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, 22 federasyona. 1980 yılı faaliyetleri için, 1979 yılı başarı oranına göre 156 milyon liralık bütçe dağıtılması kararlaştırıldı.

Uluslararası yarışmalarda başarılı olan federasyonlara daha fazla bütçe ayrılacağına değinen Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü yetkilileri, 156 milyon liralık bütçenin karma komisyonda artma ihtimalinin bulunduğunu belirterek, "1980 bütçesinde, federasyonlara verilecek rakamlar belli olduktan sonra dağıtım yapılacaktır. Federasyonların faaliyet programları da, kendileri için ayrılacak bütçelere göre düzenlenecektir. Bu durumda, yurt içi ve yurt dışı yarışmalarının iptal edilme durumu ortadan kalkacaktır' dedi.

Ayrıca Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü nün 1980 yıl bütçesi, tüm yatırımları dahil olmak üzere 2 milyar 228 milyon lira olarak belirlendi. Gençlik ve Spor Bakanlığı nın bütçeleri ise 5-6 Ocak tarihleri arasında TBMM Karma Komisyonu nda görüşülecektir.

Federasyonların 1980 yılı bütçeleri belirlenirken, Moskova Olimpiyatları dikkate alınarak, güreş, masa tenisi, yüzme basketbol, atletizm, judo tekwan-do, boks, bisiklet ve halter federasyonlarına daha fazla, okçuluk, dağcılık, hentbol ve eskrim federasyonlarına ise daha az bütçe verileceği bildirildi.

Moskova olimpiyat sitesi hazır

● 1980 MOSKOVA OLİMPİYATLARI İÇİN YAPILAN TESİSLERDE BİR SPORCUNUN TÜM GEREKSİNMELERİNİ KARŞILAYABİLMESİ İÇİN MASRAFTAN KAÇINILMADI.

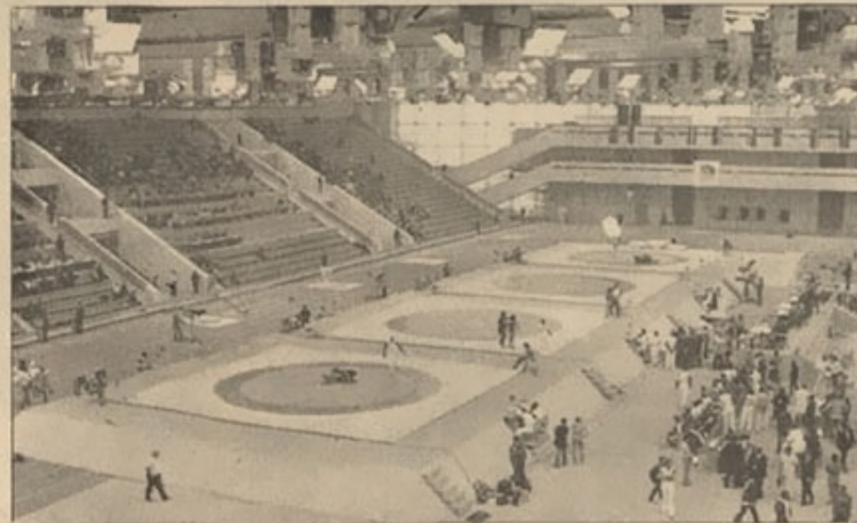
Moskova Olimpiyat Sitesi bugüne değin yapılan spor tesislerinin en görkemlisi oldu.

1980 Moskova olimpiyatları için yapılan tesislerde bir sporcunun tüm gereksiniminin karşılanabilmesi için masraftan kaçınılmadı. Her atletin bir apartmana yerleştirildiği Montreal de bile bu konfora rastlamak olanaksızdı. 12.000 yönetici ve antrenör için 3500 iki ya da üç yataklı daireler tahsis edildi. Apartmanlar modern tarzda dekore edilmiş, doğal tahtadan oluşmuş yüzeyler, kaliteli duvar kağıtları ve geniş yataklarla tamamlanmış her dairenin mutfağı banyosu ve balkonu var. 16'şar katlı 18 tane apartmandan oluşan sitenin üç küçük parkı bulunuyor.

İkili tel örgü-leri siteyi çepeçevre sarmış ama 1976'da olduğu gibi balkonlarda asker beklemiyor.

Olimpiyat Köyü nde 3 cimnastik salonu, 3 yüzme havuzu, bir futbol alanı ve basketbol sahaları, dengeli bir koşu sahası bulunuyor.

1000 kişilik bir salondan ve hergün 360 çeşit yemek verilen self-servis'ten oluşuyor. Spor sağlık merkezi, 10.000 kitabı barındıran bir kütüphane, 1200 kişilik konser salonu 250 kişilik bir sinema ve hatta sitenin bir de diskoteği bile düşünülmüş olimpiyat köyünde,Tek unutulan şey içki içilecek bir salon olmayışı.

Olimpiyat sitesinin kapalı spor salonu

NE ALIRSAN 12,5

Halkın Gazetesi
Demokrat
Çatalçeşme sok.No: 50
Cağaloğlu/İSTANBUL
Telefon: 28 08 15
Yıl: 11 Sayı: 3243
Ankara Bürosu: Konur sok.
No: 24/19 Kızılay/ANKARA
Telefon :17 01 41

BAS–SAN-Basın Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş. adına imtiyaz sahibi Dursun AKÇAM
Genel Koordinatör Arslan Başer KAFAOĞLU

Yazıişleri Yönetmeni Bülent ÖZÜKAN
Sorumlu Yazıişleri Müdürü Işık YURTÇU
Ankara Temsilcisi Dr. Ergin ATASÜ

Demokrat ofset tesislerinde hazırlanmış Hürriyet ofset tesislerinde basılmıştır.

İktidar şaşkınlık içinde

ANKARA (Demokrat)

Kahramanmaraş katliamının yıldönümünde tüm yurtta protesto edilmesi iktidar çevrelerinde şok etkisi yaratırken önceki gün yapılan protesto gösterileriyle ilgili tutuklamaların sürdürüldüğü öğrenildi. İktidarı şaşkınlığa düşüren gösteriler sırasında gözaltına alınan 2439 kişininbüyük bir bölümü geceyi mamak askeri cezaevi'nde geçirirken, bir bölümü de Ankara merkez komutanlığında tutuldular. Gözaltına alınanların sorgularının sürdüğü bildirildi. Öte yandan, önceki gün Ankara sıkıyönetim komutanlığınca kapatıldığı bildirilen Töb-Der genel merkezi'nin kapatılması olayından Ankara valiliğinin haberi bulunmadığı saptandı.

Kahramanmaraş katliamının yıldönümü nedeniyle önceki gün tüm yurtta yapılan protesto gösterileri, iktidarı şaşırttı. AP millet meclisi grup başkanvekilleri Kahramanmaraş katliamının yıl dönümü nedeniyle yapılan gösterileri, ihtilal provası olarak nitelerken, baskı yasalarının biran önce çıkarılması gerektiğini iddia ettiler. Hükümet yetkilileri ise bu konuda bir açıklama yapmaktan kaçınarak, sıkıyönetim komutanlığının soruşturmasının sonuçlanmasını beklediklerini bildirdiler.

Ecevit

(Baştarafı 1. Sayfada)

Bülent Ecevit demecinde yıldönümü nedeniyle yüreklerde yeni yaralar açacak olaylara neden olmanın hiç bir açıdan hoş görülemeyeceğini vurgulayarak şunları söyledi:

"Bazı öğrenciler güvenlik kuvvetlerinin önlemleri veya isteği sonucu okullara sokuldukları halde, olayların yoğunlaşması üzerine, büyük bir olasılıkla bu öğrencilerden de pek çoğu olayların sorumluları arasındaymış gibi göz altına alınmışlardır. Bunları da göz önünde tutarak etkili makamların gerçek sorumlular ve kışkırtıcılar dışında eyleme sürüklenenlerin veya rastlantı sonucu göz altına alınanları süratle serbest bırakmaları , binlerce ailenin ortak dileği olduğu kadar hakça davranışın da gereğidir."

Ecevit demecinde, TRT yayınlarında eylemlerle ilgili haberlere fiili sansür uygulanmasını da eleştirerek, bu durumdan ancak demokrasi düşmanı kışkırtıcıların yararlanacağını savundu. Ecevit şimdiye kadar başvurulmamış bu çok sakat ve sakıncalı uygulamaya derhal son verilmesini de istedi."

DİSK

(Baştarafı 1. Sayfada)

TÖB–DER'in kapatılmasının genel olarak Türkiye emekçi sınıflarına, özel olarak da işçi ve emekçi örgütlerine yönelik baskı planlarının bir parçası olduğu söylenen açıklamada, Kahramanmaraş olayları nefretle kınandı.

Ankara'da

(Baştarafı 1. Sayfada)

Emniyet yetkilileri olayla ilgili soruşturmanın sürdürüldüğünü, cinayetin işlendiği tuhafiye dükkanında 4 adet 9 mm. çapında boş kovan bulunduğunu söylediler.

Neden

(Baştarafı 1. Sayfada)

mektedir. Belirtmek gerekir ki Demokrat'ın çıkışını bugüne değin geciktiren en önemli etkenler parasal ve teknik olanaksızlıklar olmuştur.

Yaptığımız çalışmalar sonucunda DEMOKRAT'ı tüm yurda en az 100 bin adet dağıtmayı planlamıştık. Daha ilk adımda kağıt sorunu ile karşılaştık. Parasını yatırmış olmamıza karşın SEKA'dan alabildiğimiz kağıt miktarı gereksinimizi karşılamaktan çok uzaktır. Yetkililerin kağıt sıkıntısının önümüzdeki günlerde de giderilemeyeceğini bildirmeleri üzerine baskımızı 50 binde sınırlamak zorunda kaldık. Belki de yayına ara vermeden halkın sesini tüm yurda duyurabilmek amacıyla baskı sayısını önümüzdeki günlerde daha da düşürmek zorunda kalacağız.

Tüm bu olumsuz koşullarda, halktan göreceği desteğe bile ambargo konulan DEMOKRAT, kağıtsızlık nedeniyle yayımına ara vermeyi göze alamamış sorumluluğunun bilinci içinde her türlü engeli göğüsleyerek okuyucularına ulaşmak istemiştir.

Gelinen bu noktada DEMOKRAT'ı az sayıda basmak ve 750 kuruştan satışa sunmak kaçınılmaz olmuştur. Bu kaçınılmazlığın yarattığı sıkıntıların, bilinçli okuyucuların desteği ile ortadan kalkacağına inanıyoruz.

Başlangıçta biçim ve içerik yönünden teknik nedenlerden kaynaklanan eksiklerimiz olacaktır. Okuyucuların uyarıları ve destekleriyle her yönüyle doyurucu bir gazete sunmak, başta gelen görevimizdir.

Güven, inanç ve sorumlulukla yola çıktık.

Başarımız, bütün halkın başarısı olacaktır.

Saygılarımızla.

DEMOKRAT

ZAMANIDIR

(Baştarafı 2. Sayfada)

avukatsız, savcısız, yasal dayanaksız haftalarca sorgulanıp sopalanacaktır? Onda dokuzu yakalanamayan katiller mi? Holdingler, İşveren Sendikaları Konfederasyonları, Ticaret-Sanavi Odaları Başkanları; cinayet azmettiricisi milletvekilleri mi? Yoksa, emekçiler, sendikacılar, öğretmenler, yazarlar, gazeteciler, afiş asan, gösteri ve forum düzenleyen, boykot yapan öğrenciler mi?

Kimin grev hakkı, mesken dokunulmazlığı, can güvenliği, düşünce ve yazma özgürlüğü, emek ve alınterini değerlendirip savunma hakkı kısıtlanacak ve sesi kısılacaktır? Canı sıkılınca adam öldüren, günahsız insanları kahvelerde bombalayan katillerin mi? Silah kaçakçılarının, Mafia "Baba"larının mı? Büyük sermayenin sözcülerinin mi?

Doğrudur. Anarşi bir "ulusal sorun" haline gelmiştir. Ancak çözümü-aldatmıyalım ve aldanmıyalım-iğdiş özgürlük atının ayakları arasında aranmamalıdır.

Aranmağa kalkışıldığında... koşullar ne kadar elverişsiz olursa olsun, gerçekleri aramağa ve yansıtmağa koyulmanın, bir başka deyimle, gazete çıkarmanın ya da gazetede yazmanın zamanıdır.

Bunca yılın acı deneylerine, düş kırıklıklarına karşın gene de umutla....

Demirel ve Faşizm

(Baştarafı 2. Sayfada)

ailelerine telgraf göndererek başsağlığı dileyenler, cinayetlerin "solcu"lar, "komünist"ler tarafından işlendiğini ileri sürenler, bu cinayet ve kıyımların adına "sağcı" dedikleri bu faşist katilleri karakollarda korumaya koşmuşlar, cezaevlerinde ve mahkemelerde savunmuşlar ve Meclis kürsüsünü, bu katilleri yargılayan savcı ve yargıçları ağır bir dille suçlamak için kullanabilmişler, devlet radyo ve televizyonunu, halkı sürekli olarak şaşırtmanın arenası yapmışlardır.

Faşizm, egemen sınıfların ülkeyi demokratik yöntemlerle yönetemediği zaman başvurduğu bir yönetim sistemidir. Anayasa ve yasalarda, sınırlı da olsa yeralan demokratik hak ve özgürlükleri, faşizm , iki biçimde ortadan kaldırmak ister, ya bu anayasayı ve onunla birlikte oluşan demokratik kurumları kaldırarak (faşist devlet), ya da bunun bir ön aşaması olarak, anayasal kuruluşların yasal işlevlerini yerine getirmesini zor kullanarak önleyerek, demokratik ve devrimci kuruluşların ve kişilerin anayasal hakları olan özgürlüklerini (örgütlenme, toplanma, gösteri, basın, düşünceleri açıklama özgürlüklerini) silahla baskı altına alarak. Bu siyasal amaçla ve örgütlü olarak suç işleyenler hakkında polis ve savcılık tahkikatları, esas olarak, "bireysel" suçlar biçiminde yapılmış; örneğin, Doğan Öz'ün ya da Abdi İpekçi'nin katili suçunu itiraf ettiğinde, "tahkikat" burada bitirilmiş, "örgüt"ün kökenine gidilememiştir.

İkincisi ve bunun kadar önemlisi, bu olayların "bireysel" ve "adi" suçlar olarak yargılanmalarında kendini ortaya koymuştur. Dört makineli tüfekle yakalananlar, siyasal amaçlarla silahlı zor yöntemini seçmiş bir örgütün üyesi olarak değil, ruhsatsız silah taşımaktan, okul bombalayanlar, aynı şekilde bir örgütün üyesi olarak değil, kamu kuruluşuna patlayıcı madde atmaktan, kendilerine verilen emir uyarınca tanımadıkları kişilere öldürmek kastıyla pusu kuranlar, aynı şekilde bir örgütün üyesi olarak değil, öldürmeye nakıs teşebbüsten, ya da ruhsatsız silah taşımaktan, bir-iki yıllık cezalara çarptırılmışlardır.

Oysa, bu "suç"ların işlenmesindeki siyasal kasıt ve bu suçların örgüt tarafından işlettirilmiş olması, ancak ceza yasasında yer alan devlete karşı işlenmiş suçlarla ilgili maddeler uyarınca yargılanmalarını gerektirirken, yargılamalar genel olarak, siyasal amaçlı suçlar, adi suçlar gibi , örgütlü suçlar münferit suçlar gibi yürütülmüştür. Bu yanlış uygulama, olayların kaynağına kökenine inilmesini engellediği gibi, olaylara karışanlara, cesaret kazandırmış, yargının "caydırıcılığı"nın yerini, adeta "özendirme" almıştır. Türk Ceza Yasası'nda olayların kökenine inecek yeterli yaptırım bulunduğu halde, bunlar işletilmemiş, demokratik özgürlükleri daraltıcı ve kısıcı yeni yasa maddeleri hazırlanarak, olayların önlenebileceği yanılgısına yönelinmiştir.

Bugün, Türkiye'de faşizm, anayasal kuruluşları, anayasal hak ve özgürlükleri, yasa-dışı yollarla ve silahla baskı altına almaya çalışmaktadır. Anayasa Mahkemesi'ni bombalamaktan, görevini yapan Cumhuriyet Savcısını ve Demokrat gazetecisini katletmekten, daha dün öldürülen Tütengil'e kadar, faşist hareketlerin tüm faaliyetini tek bir ana noktada toplayabiliriz: Anayasanın demokratik özünün, Türkiye ölçeğinde kurulmuş ve eylemli kalkışma halinde bulunan yasa-dışı örgütlerce yani, silahlı zor kullanarak, işlemesini engellemek.

Bir başka deyişle, Anayasa'yı demokratik özü açısından işlemez hale getirmek. Bu suçların Türk Ceza Yasası'nda yeri çok açık bir biçimde belirtildiği halde, bir de bakıyorsunuz, Abdi İpekçi'nin katılı, "teammüden adam öldürmek"-ten yargılanabiliyor. Bu tarihsel yanılgı, CHP ağırlıklı siyasal iktidarın sağdan yıkımını büyük ölçüde hızlandırmıştır.

Şimdi, AP azınlık hükümetinin başkanı, faşizmin ve faşist hareketlerin yaygınlaşmasının ve yoğunlaşmasının en büyük manivelası rolünü oynayan MC hükümetlerinin zihniyetini ve tutumunu, yeniden ve daha büyük ölçekte diriltmeye çalışarak, faşist cinayetlerin kaynağının "komünizm" olduğunu ileri sürecek kadar, ülkeyi yeni bir gerilime, yeni bir kaosa sürükleyecek bir yöntemi benimsemiş görünüyor. Ve "Yangın var" diyerek, yangını, yangını çıkaranların üzerine vararak değil, yangının öznesi olan, yani yangında yakılmak istenen demokrat ve devrimcileri, resmi yoldan" yakmak" için "söndürmeye" talip görünüyor.

Kuşku yok ki, faşist hareketlerin yanısıra, ülkede, (eğer canı ve siyasal varlığı devlet tarafından korunamadığı için, kendisini doğrudan korumaktan başka çıkar yol bulamayıp bizzat koruyanları dışında tutarsak) bir de "anarşizm"in olduğunu kimse yadsıyamaz. "Faşist" hareketlerin yanısıra "anarşist" hareketlerin varlığını kimse yadsımıyor. Ne var ki, "anarşizm" ile, "sosyalizm" arasında kocaman bir uçurum olduğu yüz yıldan beri vurgulanagelmektedir. Ama buna karşın, egemen sınıflar ve onların basını, kasıtlı olarak, "anarşizm" ile "sosyalizm" arasındaki uçurumu görmemezlikten gelmektedirler.

Bir yandan anarşizmi, devrimci hareketi ezmek için bahane etmek ve bu anlamda, anarşizmden yararlanmak ve bir yandan da, faşizmi gözardı ederek, faşist hareketleri,devrimci hareketi ezmek için bir manivela olarak kullanmaya yönelmek, ülkeyi , Demirel'in öne sürdüğü gibi, "demokratik otorite"ye kavuşturmayı değil, tam bir "faşist baskı" altına almayı amaçlamaktan başka bir anlam taşımaz. Faşist cinayetler, devrimcilerin daha fazla ezilmesinin nedeni olur, bu siyaset yalnızca, ülkede, faşist cinayetleri daha büyük ölçüde isteklendirmeye pompalamaya yardım etmiş olur, başka bir şey değil. Çünkü, her faşist cinayet, devrimciler üzerindeki baskının artmasının nedeni olacaksa, bu baskıyı artırmanın özendirici yolu da, faşist cinayetlerin genişliğine ve derinliğine yaygınlaştırılmasıdır. Öyle görünüyor ki, Demirel, bir yandan "anarşizm"i, devrimciler üzerinde baskı uygulamanın aracı olarak kullanmaya özen gösterirken, bir yandan da, faşist cinayetlerin toplumda yarattığı bunalımlı havadan yararlanarak ve, "can güvenliğini" sağlama örtüsü altında, toplumun geniş kesimlerinin desteğini sağlayarak, ilerici ve devrimci hareketi baskı altına almaya çalışmak istemektedir. Eğer Demirel'in partisinin radikal düşünceli üyeleri, 1973 ve 1977 seçimleri yenilgilerinden dersler çıkarmak durumundaysalar, yeni izlenmeye başlanan yöntemin, ya kendilerinin tam bir yenilgisine, ya da faşizmin egemenliğine yolaçacağını görmemezlikten gelmemelidirler.

(DEMOKRAT ARAŞTIRMA SERVİSİ)

Maraş katliamı bir uyarıdır!

Ana karnında katledilen bebeler...
Karnı deşilen analar...
Üç yaşında, beş yaşında kurşuna dizilen çocuklar...
Gözleri oyulan kadınlar..
Ağaca çivilenen gencecik gövdeler...
Balta ile başları kesilen yaşlılar, gençler, çocuklar...
Evi ile birlikte yakılan analar, bacılar...
Talan edilen bir kent...
İnsan kanına doymayan faşist sürüleri...
Yüzlerce ölü, yüzlerce yaralı.
İşte faşizm ve işte faşizmin kanlı yüzü...

19 Aralık günü faşistler Güneş Sineması'na bomba attılar.. "Bu bombayı komünistler attı" yaygarasıyla, faşistler yandaşlarını kışkırtarak katliamı başlattılar.

Ve bir uyarıdır Maraş katliamı, iyiden , güzelden,doğrudan yana tüm insanlar için... Ve bir çağrıdır tüm insanlara, faşist zorbalığa karşı birleşmek, direnmek için.

Yıl 1978, Aralık ayı. Halk düşmanı, insanlık düşmanı faşistler, dört gün arka arkaya Maraş'ta kan döktüler,insan avladılar,kana boyadılar Maraş'ı.. Ve bu yüzden fazla insan öldürdüler,yüzlerceyi yaraladılar sakat bıraktılar. Mahalleleri talan ettiler, bebeleri anasız babasız, aşsız, ekmeksiz bıraktılar.

Maraş'ta faşizmin namluları ölüm kustu günlerce, ev, ev, sokak,sokak.. Üç hilal ve MHP amblemi bulunmayan her evi, ocağı yaktılar, yıktılar. Bu vahşette sağ kalanlar, canını kurtaranlar göçe zorlandılar, yerinden yurdundan ve baba ocağından.

OLAYLAR OLAYLAR

19 Aralık: "Güneş Ne Zaman Doğacak"adlı sağ içerikli filmin oynandığı Çiçek Sinemasına faşistler bomba attılar. Yaralananlar oldu. "Bu bombayı komünistler attı" yaygarasıyla faşistler yandaşlarını kışkırtarak CHP İl Binasını tahrip ettiler.

21 Aralık: TÖB -DER üyesi öğretmenler Hacı Çolak ve Mustafa Yüzbaşıoğlu okuldan evlerine dönerken silahlı faşistlerin saldırılarıyla katledildiler.

22 Aralık ve sonrası, 23,24,25,26 Aralık günleri, faşist saldırılar daha yoğunlaştı. CHP Kahramanmaraş Milletvekili Hüseyin Doğan bu kanlı günlerin içinde yaptığı açıklamada şunları söylüyordu: "Kahramanmaraş olayları bir sağ-sol çatışması ya da alevi-sünni çatışması değildir. Bu planlı ve örgütlü bir faşist saldırıdır."

Bu saldırılarda faşistler kendilerinden olmayan ilerici ve yurtseverleri öldürüyorlardı. Özellikle alevi yurttaşların oturduğu mahallelerde taş taş üstüne bırakmıyorlardı. Kurşunla , baltayla, bıçakla ellerine geçirdikleri anaları babaları, bacıları, kardeşleri,çocukları boğazlıyor, öldürüyorlardı.

Bu vahşet,bir avuç zorbanın dışında bütün toplumu derinden etkiledi. Emekçi halkımızı yüreğinden yaraladı. Mallar gasbedildi, ocaklar söndürüldü. Ve bu dram gözler önünde açıkça oynandı. Bir sağ-sol çatışması mıydı? Mezhep çatışması mıydı yoksa, "anarşi ve terör" müydü? Elbette hayır, bu önceden hazırlanmış, planlanmış bir faşist saldırı ve katliamdı.

GERÇEKLER DEMAGOJİ İLE GİZLENEMEZ.

Egemen sınıf sözcüleri Maraş'taki faşist katliamı gizleyebilmek ve olayı "mezhep çatışması" olarak gösterebilmek için her yolu denediler. Halka karşı işlenen cinayetlerin sorumluları, televizyon ekranında halkın gözünün içine baka baka yalan söylediler, demagoji yaptılar. Katledilen insanları suçlu, canileri de kahraman göstermeye çalıştılar. Sağcı basının yanısıra TRT'de bu yalan-dolan korosunun borazanlığını yaptı. "Cenazeleri alan bir grup solcu, sağ görüşlü olduğu bildirilen bazı kişilere ait dükkanları tahrip etti" diyerek olayı ilk günden ters yüz etmeye çalıştı.

Yalnız TRT ve sağ basın mı? Ecevit'in İçişleri Bakanı bile Meclis'te bu katliamı , "Aşırı sol fraksiyonların cenaze töreninde slogan atmasıyla başlayan ve bunun üzerine sünni vatandaşların alevilerin mahallesine doğru yürümesinden ileri gelen bir olay" diye gösterebildi.

Ve böylece Çiçek Sineması'nın bombalanmasından sonra başlayarak gelişen tüm olaylar, faşist ve gerici çevrelerce ve bu çevrelerin oyununa gelen kişilerce çarpıtılarak kamuoyu aldatılmaya çalışıldı. Faşistler bir yandan korku ve dehşet salarak halkı yıldırmak istediler, öte yandan Ecevit Hükümetini de amaçları doğrultusunda ustaca kullanabildiler.

Hergün Gazetesi'nde yayınlanan bir yazı dizisindeki şu iddialar faşist demogojinin tipik bir örneği sayılabilir:

"Sinemayı bombalayan solcu militanlar PTT-ye kaçmışlardı"

"Söylentilere göre iki öğretmen bir müddet önce okuldan atılan bir öğrenci tarafından öldürülmüştür. Bazı iddialara göre bu iki öğretmen Maraş'ta sola hakim ve CHP İl Yönetim Kurulu üyesi Mehmet Taşkesen tarafından öldürülmüştür.

"Cenaze töreni sırasında halka muhammedin piçleri diye sloganlar atanlar,halkın dini inançlarını tahkir ve tahrik ediyorlardı. Caminin taş yağmuruna tutulması üzerine çıkan cemaat ayaklanıyor."

Tercüman Gazetesi'nin 25 Aralık tarihli nüshasında da şu haber yer almıştır:

"MHP Genel Başkanı Türkeş düzenlediği basın toplantısında Kahramanmaraş olaylarının CHP'nin bir tertibi olduğunu ileri sürerek, Meclis'te bu iktidarı düşürmek yerine tarafsız bir hükümet kurmak artık kaçınılmaz olmuştur" dedi.

Hürriyet Gazetesi'nin 27 Aralık 1978 tarihli sayısında Türkeş'in "Olayların komünist ve Maocu yasa dışı silahlı gerillaların katliamı olduğunu öne sürdüğü haber veriliyordu.

Kan dökmenin verdiği rahatlıkla ileri sürülebilen bu iddialar birçok kesim tarafından ciddiye alınmasa bile Ecevit ve çevresi üzerinde etkili oluyordu. Ecevit'in politikasına yön veren bu iddialardı. Halk düşmanları bir yandan kan içiyor, insanları katlediyor, bir yandan da, "anarşi ve terörün önlenmesi için tedbir alınmalıdır, yoksa daha fazla kan dökülür" diye yeni tahditler savuruyorlardı.

yarın:
HALK KAN AĞLARKEN

Bebekleri öldürmek için,
Göğün yücesinden geldiler,
Göğün:
Uçakları, Magriplileriyle,
Haydutlar;
Yüzükleri kurumlu avratlarıyla,
Haydutlar;
Kara keşişleri, dualarıyla,
Haydutlar;
Ve,
Çocuk kanları, caddelerden,
Aktı tıpış tıpış,
Çocuksu-çocuksu
Çakallar,
Çakalların tiksineceği
Çakallar!
Taşlar,
Dalar dikenler'in dişlerken
Tu diyeceği taşlar!
Engerekler,
Engereklerin kin güdeceği
Engerekler!
Sizleri,
Gurur ve bıçaklardan bir dalgayla,
Boğmak için;
Önünüzde gördüm İspanya'nın,
Kıyamet kanını,
Generaller,
Gelin de,
Yıkılmış evimi görün.
Görün,
Yaralı İspanya'yı.
Her göçük evden,
Bir ateş-metal çıkar ama,
Çiçek yerine.
Her yarasından, İspanya'nın;
Doğar İspanya.
Her ölmüş bebekten,
Çıkar, bir mavzer.
Gözleri de var, gözleri,
Mermiler doğar,
Her cürümden;
Mermiler ki gün ola
Kalbinizde yeri.
Gel de gör:
Caddeler kan-revan
Gel de gör:
Caddeler kan-revan.
Gel de gör
Caddeler kan-revan

PABLO NERUDA

DÜNYA HALKLARINA KAN KUSTURMUŞLARDI

Hepsinden bir bir hesap soruldu

Hitler ve Mussolini

● HİTLER, ALMAN FAŞİZMİNİN ÖNDERİYDİ SERMAYENİN KANLI DİKTATÖRLÜĞÜNÜ KURDU

● ŞAH'I ABD BİLE KURTARAMADI

Dünya halklarına kan kusturan diktatörlerin tümünün de sonu aynı oldu. Hitler, Mussolini, Franko, Salazar, Somoza ve Şah yıllar süren diktatörlüklerinin ardından bir bir devrildiler.

Hitler, Alman faşizminin önderiydi. O da İtalyan tekelci sermayesinin kanlı diktatörlüğünü kurdu.

Franko, İspanya'da yaşanan bir iç savaşın ardından iktidar oldu ve kırk yılı aşkın bir süre İspanya halkına kan kusturdu.

Salazar, İberik Yarımadasının Franko'dan sonra ikinci diktatörüydü ve Portkiz halkını yıllar yılı faşist sultası altında tuttu.

Somoza, dünyanın diktatörleri bol Orta ve Latin Amerika ülkelerinden biri olan Nikaragua'nın tek hakimiydi ve Nikaragua topraklarının hemen hemen yarısının mülkiyetine sahipti. Babasından devraldığı diktatörlüğü ABD'nin desteğiyle uzun yıllar sürdürebildi.

Şah, tıpkı Somoza gibi İran'ın tek hakimi ve İran'daki bütün zenginliklerin biricik sahibiydi. Ayakta kalabilmek için bir "Halklar hapisanesi" olan İran'da CİA'sıyla SAVAK'ı ile kanlı bir diktatörlük sürdürdü.

Bugün hiç biri yok. Hepsi bir bir devrildiler. Hepsinden de hesap soruldu.

Hitler kendini yaktı. Mussolini'yi öldürdükten sonra bir ağaca ayaklarından başaşağı astılar. Somoza Nikaragua halk güçlerinin saldırısı karşısında ülkesinden kaçmak zorunda kaldı ve son olarak Şah'ı ABD bile kurtaramadı.

Hitler, Alman faşizminin önderiydi. Alman tekelci sermayesinin dünya hegemonyasını kurmak için yola çıktı.

Mussolini İtalyan faşizminin önderiydi. O da İtalyan tekelci sermayesinin kanlı diktatörlüğünü kurdu.

Franko

Somoza

Şah

Salazar

ÇOCUK GAZETESİ

BİR BARDAK ÇAYIN ÖYKÜSÜ

Bir gün
Yoksul bir köylü
Söğüt ağaçlarının
Altına oturmuş
Dua ediyormuş.

"Tanrım
Bir dileğim var senden
Eğer olursa
Tam dokuz gün
Uyumadan sana
Dua edeceğim" diyormuş.

Ve günü gelmiş
Dileği olmuş
Yoksul köylünün

Tam dokuz gün de
Uyumadan dua etmiş.
Ama
Dokuzuncu günün akşamı
Yorgunluktan
Kapanıvermiş gözleri.

Ertesi gün
Öfke içinde uyanmış
Yoksul köylü
Lanetler yağdırmış
Gözlerine
Ve yetinmeyip
Kesmiş göz kapaklarını
Kötülük ettikleri 'çin
Kendisine.

İki küçük et parçası
Koparılmış
Kelebek kanatları gibi
Düşmüşler yere
Bir yıl sonra da
Bir ot sürgün vermiş
Göz kapaklarının
Düştüğü yerden;
Yeşil
İnce yapraklı
Bir ot.

Düştüğü kaptaki
Kaynayan suyu
Köylünün gözlerinden akan
Kanlar gibi
Kırmızıya boyuyormuş hemen.

İşte insanlar o günden sonra
Bu kırmızı suyu
Kutsal sayıp
Şekerle içmişler
Adına da "Çay" demişler
Ama
Çok içenlerin
Bir türlü uyku girmemiş
Gözlerine
Geceleri uykusuz geçirmişler hep
O yoksul köylünün
Yerine

YALVAÇ URAL

BRECHT ALFABESİ

Resimleyen: Nural BİRDEN

SEVGİLİ ÇOCUKLAR Bertold Brecht Almanya'nın yetiştirdiği en büyük ozan ve yazarlardan. Varlıklı bir ailenin çocuğu olarak doğdu, iyi bir eğitim gördü. Ama bilgisini, yeteneğini yoksullara, haksızlıklara karşı mücadele edenler için kullandı. Dünyadaki gerçekleri göstermek yanında. dünyayı değiştirmek gerektiğini de anlattı şiirlerinde, kitaplarında ve oyunlarında.

Brecht elinizdeki alfabeyi sürgündeyken kendi çocukları için yazmıştı. O sıralar Almanya'da Hitler iktidara geldiği için ayrılmak zorunda kalmıştı Almanya'dan.

Adolf Hitler'in bıyığı
Garip mi garip.
Yanlış söyledim çocuklar:
Bıyığı çöp gibi, ağzı iri mi iri.

A

Adolf Hitler, Almanya'yı 1933 ve 1945 yılları arasında yönetti ve bu ülkeyi ve diğer ülkeleri yerle bir ederek, bir mezarlığa çevirdi. Bütün bu işleri yalan söyleyerek, bombalar ve diğer korkunç silahlarla yaptı. İnsanların toplu olarak yokedilmesini, başta olduğu sıralar günlük bir iş haline getirdi. Çalışma kamplarını, toplama kamplarını ve silah yapan fabrikaları geliştirdi. Polonya'ya ve diğer ülkelere saldırarak 2.Dünya Savaşı'nın başlamasına neden oldu.

TV'de BUGÜN

19.00 HABERLER

19.05 LASSİE

19.30 TURK HALK MÜZİĞİ

Türk Halk Müziği programında İzmir Radyosu sanatçısı Durmuş Yazıcıoğlu ekrana geliyor.

19.50 ÖNCE SAĞLIK

Ülkemizin en önemli sorunları arasında ön sırayı alan sağlık sorunu, özellikle hekim dağılımındaki dengesizlik, çeşitli yörelerdeki sağlık personeli yetiştirilmesindeki güçlükler ve diğer yönleri yansıtılacak.

20.15 ENERJİNİN FATURASI

20.30 HABERLER

21.15 MİNİK KONSER

21.20 ÇÖZUME DOĞRU

22.00 CHARLİE'NİN MELEKLERİ

Charlie'nin Melekleri "Şarkıcının sonu" adlı bölümle ekrana geliyor.

22.50 HABERLER